

אח

הז

תרגומי השירה הלירית לעברית מאת אדולף גומן
Лирическая поэзия в переводе на иврит Адольфа Гомана

בוריס פסטרנאק

"אחותי - החיים"

Б.Пастернак

«Сестра моя - жизнь»

книга стихов

ספר שירים מרוסית

предисловие и примечания переводчика

תרגום לעברית, פתח-דבר והערות של המתרגם

adolf.goman@gmail.com

ב.פסטרנק

(1890 – 1960)

Содержание

О Борисе Пастернаке
О книге «Сестра моя – жизнь»

«Сестра моя жизнь»

Памяти демона
Не время ль птицам петь
Про эти стихи
Тоска
Сестра моя - жизнь
Плачущий сад
Зеркало
Девочка
Ты в ветре, веткой пробуящем
Дождь
Книга степи
До этого всего была зима
Из суеверья
Не трогать
Ты так играла эту роль!
Балашов
Подражатели
Образец
Развлечения любимой
Душистою веткою машучи
Сложив вёсла
Весенний дождь
Звёзды летом
Уроки английского
Занятие философией
Определение поэзии

תוכן העניינים

[על בוריס פסטרנאק](#)
[על הספר "אחותי - החיים"](#)

"אחותי - החיים"

[לזכרו של דמון](#)
[האם הגיע זמן לצפרים לשיר](#)
[על השורות האלה](#)
[געגועים](#)
[Ошибка! Источник ссылки не найден.](#)
[הגן בוכה](#)
[הראי](#)
[ילדה](#)
[את כאן, ברוח הבודקת](#)
[הגשם](#)
[ספר הערבה](#)
[לפני כל זה היה חורף](#)
[מתוך אמונה תפלה](#)
[לא לגעת!](#)
[נפלא שחקת אז בתפקיד!](#)
[בלשוב](#)
[חקאים](#)
[דגמה](#)
[בדורי האהובה](#)
[בבד ריחני מפנפנת](#)

[המשוטים הנחו](#)
[גגשם באביב](#)
[פוכבים בקיץ](#)
[שעורי אנגלית](#)
[עסוק בפילוסופיה](#)

Определение души
 Определение творчества
 Заместительница
Песни в письмах, чтобы не скучала
 Воробьёвы горы
 Mein liebchen, was willst du noch mehr?
Романовка
 Распад
 Степь
Попытка душу разлучить
 Мучкап
 Дик прием был, дик приход
 Попытка душу разлучить
Возвращение
 У себя дома
Елене
 Елене
 Как у них
 Лето
 Гроза, моментальная навек
Послесловье
 Любимая,- жуть! Когда любит поэт...
 Давай ронять слова
 Имелось
 Любить,- идти,- не смолкнул гром...
 Послесловье

[הגדרת השירה](#)
[הגדרת הנפש](#)
[הגדרה של עבודת אמן](#)
[המחליפה](#)
 שירים במכתבים כדי שלא תשתעמם
[פרור מוסקבה](#)
 Mein liebchen, was willst du noch mehr?
 הקפר רומנובקה
[התפוררות](#)
[ערבה](#)
 איך לנפשי להפרד
[מוצ'קפ](#)
[ביאתי היתה פראית](#)
[איך לנפשי להפרד](#)
 שובה
[אצלי בבית](#)
 אל ילנה
[אל ילנה](#)
[כמו אצלם](#)
[הקיץ](#)
[סופת רעמים רגעית לנצח](#)
 10-דבר
[זועה! אהובה, כשפיטן מתאהב](#)
[הבה מלים נשמט](#)
[היה שם](#)
[ללכת – לאהב](#)
[10-דבר](#)

בוריס פסטרנק, סופר ומשורר רוסי יהודי, נולד במוסקבה למשפחה של אנשי אמנות, אביו היה הצייר לאוניד פסטרנק ואמו הפסנתרנית רוזה קאופמן. שני הוריו היו בין הבוודדים מיהודי רוסיה הצארית שטיפסו בסולם החברתי והתערו מבלי להמיר את דתם. האב, שהיה צייר חשוב, אף כי היה פטור מגירוש מוסקבה ב-1891 בגלל השכלתו הגבוהה, מסיבות מוסריות סירב כל חייו להיטבל. פסטרנק הזדהה רגשית עם הנצרות האורתודוקסית הרוסית, ובשנות ה-40 וה-50 נהג לבקר בכנסיות לעיתים קרובות. הוא אף טען בבגרותו שאומנתו הזקנה הטבילה אותו בילדותו, אך רוב הביוגרפים שלו מעריכים שמדובר – כמו לגבי פרטים רבים אחרים בחייו – בבדוה פרי דימיונו. נישואיו ב-1922, לאחר שמהפכת אוקטובר סילקה כל מכשול חוקי מלא-נוצרים, נערכו על ידי רב, והוא רשם את דתו כ"יהודי" גם במסמכים אחרים. פסטרנק טען בביוגרפיה שלו, כי מוצא משפחתו מיצחק אברבנאל, שר האוצר של ספרד במאה ה-15.

בהשפעת אמו נמשך מילדותו למוזיקה ובגיל 13 החל ללמוד אצל המלחין סקריאבין, שהיה ידיד המשפחה. אף שניבאו לו קריירה מזהירה, בגיל 18 נטש את המוזיקה לטובת הפילוסופיה. למד באוניברסיטת מוסקבה, וב-1912 נסע למרבורג שבגרמניה שם למד אצל הפילוסוף הרמן כהן. על אף שכהן הציע לו להישאר בגרמניה ולקבל תואר דוקטור, פסטרנק חזר לרוסיה והתמסר לכתיבת שירה. אך גם כאשר פנה לשירה, לא הפנה עורף לאהבותיו הקודמות - שירתו נתנה ביטוי לרעיונות פילוסופיים, ולריות מוזיקלית שרתה על השורות. בתקופה זו היה מיודד עם ולדימיר מאיאקובסקי, קשר שהייתה לו השפעה על יצירתו. ספר שיריו הראשון יצא לאור ב-1914 ובשנים שלאחר מכן הוציא לאור ספרי שירה נוספים שהחשוב שבהם הוא "אחותי - החיים" (1922). בפרוזה שכתב פסטרנק (ובמיוחד ב"מכתבים מטולה" שאף לבטא את האידיאליים ששאב ממורהו הרוחני לב טולסטוי, אותו הכיר עוד בילדותו כאשר התארח עם הוריו באחוזתו של טולסטוי יאסנאיה פוליאנה שבפאתי העיר טולה

פסטרנק התקשה להסתגל לממסד הספרותי ששלט בחיי התרבות ברוסיה לאחר התבססות השלטון הסובייטי. שיריו כמעט ולא נדפסו, ועל מנת להתפרנס עסק רבות בתרגום מן הספרות האירופאית הקלאסית כמו גם מן הספרות בת-תקופתו. בשנות השלושים יצא עליו קצפו של המשטר משום שסירב לתמוך ב"טיהורים" של סטלין. שמו של בוריס פסטרנק היה ברשימת המועמדים להישלח לסיביר, אך ברגע האחרון שמו נמחק מהרשימה. מצבו של בן דודו המשורר היהודי-פולני, לאון פסטרנק, היה פחות טוב. כעונש על פעילותו האקטיביסטית בפולין - כתיבת שירה סטירית בגנות השלטון - הוא נאסר בשנת 1934 ונשלח לכלא.

כבר בשנות ה-30 עסק פסטרנק, יחד עם כתיבת שירה, גם בכתיבת פרוזה. בשנים 1945-1955 כתב את יצירתו הגדולה - הרומן "דוקטור ז'יוואגו" העוסק בגורל האינטליגנציה הרוסית במחצית הראשונה של המאה ה-20, ובמיוחד בשנות מלחמת האזרחים ברוסיה. גיבורו של הרומן הוא רופא שלאחר מותו נשאר ספר שירים. שירים אלו, שהם החלק האחרון ברומן, הם מפסגת יצירתו של פסטרנק. הספר מבוסס על דמותה של אולגה איבינסקיה, משוררת שהייתה אהובתו של פסטרנק בשלוש-עשרה השנים האחרונות של חייו. היא תיעדה את סיפור האהבה הזה בספר

"דוקטור ז'יוואגו" נאסר להוצאה לאור בברית המועצות ב-1956, אך באותה שנה התפרסם במערב, ותורגם לכמה שפות. בעולם הרומן זכה לתגובות נלהבות ומחברו הוכרז כזוכה פרס נובל לספרות לשנת 1958. אולם במולדתו של פסטרנק, התגובה הייתה שונה לחלוטין - הרומן הוכרז "אנטי-סובייטי" ומחברו הוצא מאיגוד הסופרים של ברית המועצות. עקב כל זאת, נאלץ פסטרנק לוותר על הפרס. בשנת 1987 בוטלה החלטה על הוצאתו מאיגוד הסופרים, הרומן פורסם בברית המועצות ב-1988, כמעט 30 שנה לאחר מותו של המחבר. בשנת 1989 בנו קיבל את פרס נובל של אביו. בוריס פסטרנק נפטר ב-1960 מסרטן הריאה. אף על פי שהתפרסמה על מותו רק הודעה קטנה בעיתון ספרותי, נהרו להלוויתו אלפים רבים.

מתוך ויקיפדיה

על הספר "אחותי - החיים"

"אתה יכול לאהוב או לא לאהוב את הספר "אחותי - החיים", אבל קשה לא לזהות אותו כמו נס. אחריו פסטרנק הפסיק להיות אחד מני רבים - הספר העניק לו מעמד בשורה הראשונה של משוררים רוסים. הכל כאן באורח פלא - הפריון המדהים של המחבר, אשר בקיץ ובסתיו של 1917 כתב ספר וחצי של שירה; ותחושה של אושר והרמוניה, שבהם נושמת ליריקה שלו בתקופה המטרידה ביותר של ההיסטוריה הרוסית; וכי למרות האסוציאטיביות, האימפרסיוניזם, הכחות של השירים במבט ראשון, הם הפכו למקור ציטוטים לכמה דורות הבאים.

(דמיטרי ביקוב, סופר, משורר, מבקר ספרות. "בוריס פסטרנק")

"הספר של בוריס פסטרנק, "אחותי - החיים", הוא תופעה מאוד מיוחדת בשירת המאה שלנו, ובעולם של שירה, כמו גם בשירה של פסטרנק עצמו."

(ויאצ'סלב איבנוב, בלשן, מתרגם, מבקר ספרות. "הילולות של עידן הכסף")

"אחותי החיים" (1922) - האוסף הפיוטי הטוב ביותר של פסטרנק. הוא כולל שירים, שנוצרו בקיץ 1917, וביניהם יצירות-מופת כמו "לזכרו של דימון", "אודות השורות הללו", "אחותי - החיים", "הגדרת השירה", "זוועה! אהובה, כשפיטן מתאהב ... " וכו'. "קיץ 1917 היה קיץ של חירות", - כתב פסטרנק מאוחר יותר. הקיץ הוא אווירת הספר, הוא אפוגי של רגשות המשורר, מצב של הטבע והעולם, כאשר כל הדברים, האנשים והאירועים מגלים את מהותם הסמויה עד הסוף. הוא מזוהה על ידי המשורר, האמן. "ראיתי את הקיץ על הקרקע, כאילו שהוא לא מכיר את עצמו, טבעי לגמרי כמו בהתגלות. עשיתי עליו ספר, בו הבעתי את כל מה שאפשר לדעת על המהפכה - את כל התקדימי והחמקמק ... " (1930).

לספר ישנם שני נמענים: האישה האהובה על המשורר - אלנה יִּוִּנֶגֶרְדִּי והמשורר הרוסי הגדול מיכאיל לרמונטוב (1814-1841). הספר אינו עוסק בזכר של לרמונטוב, אלא "במשורר עצמו, כאילו הוא חי בתוכנו - הרוח, שעדיין פעילה בספרות". לרמונטוב עבור פסטרנק היה התגלמות "האומץ והגילוי היצירתי, הבסיס לקיום יומיומי חופשי ושירי של החיים". אין זה מקרה שהאוסף נפתח בשיר "לזכרו של דימון". בהתייחסותו למשמעות של ההקדשה, כתב פסטרנק (1958): "פושקין החל את התרבות המודרנית שלנו ... פושקין הקים בית של החיים הרוחניים שלנו, של תודעה היסטורית הרוסית. לרמונטוב היה בו התושב הראשון. אל השימוש המושכל בזמננו לרמונטוב הכניס נושא עמוק של זהות עצמאית, מועשר מאוחר יותר בהמחשה המרהיבה של לב טולסטוי, ואחר כך באחיזתו המדויקת ובעירנותו למציאות של צ'כוב..."

אותן תכונות מפתח בעצמו גם פסטרנק. בשיר "לזכרו של דימון" הוא רואה אופי פרוגרמטי. הוא בן עשרים ושבע, כמו שהיה לרמונטוב בשנה שנספה. פסטרנק מבין שהגיע זמן ללכת לשיא הצורה הפואטית שלו, להשתחרר מ"פלירט" עם "השדים שלו" - הן ספרותיים והן סוציו-אידיאולוגיים. עכשיו הוא צריך ליצור את הדימון של האידיאל - האנשה של כוח פיוטי ואהבה.

זוהי נקודה יסודית על ההבדלים בין שיטת פסטרנק לבין "ביטוי ביוגרפי-חזותי" שהיה אופייני לרוב בני דורו, אשר בסגנון רומנטי עימתו לעולם כולו את ה"אני" שלהם הפואטי. עם זאת, העימות הזו לסביבה זעירה-בורגנית, לא מהווה את הסכסוך העיקרי של הספר. מעליו עולה קבלה על-ידי פסטרנק של החיים על כל צורותיהם - מהריח של פקק יין אל שביל החלב, מן פני חברתו אל "פני התכלת". על הקונפליקט הזה, טוען המשורר, מתגבר גם כוח טיהור רב עוצמה של האמנות.

זה היה סוג של הפיצוי המיוחל על ההתפוררות והזוועות של מלחמת העולם הראשונה ומלחמת האזרחים. בקיץ 1917 גילה פסטרנק לעצמו, לפי דבריו, "הנצח שירד ארצה". הכותרת של הספר "אחותי - החיים" קשורה לעיקרון של יראת כבוד לכל החיים. מכאן - "הגדרת השירה" של פסטרנק. זה כל החיים, היקום כולו בכל מגוון הצלילים והריחות, המבול של הצבעים, העושר של התחושות.

במרכז הספר, נושא האהבה החובק את העולם כולו ומלא התלהבות, שבו מעורבים גם הטבע והאירועים של החיים הסובבים. בהירהור על יסודות ההווה, פסטרנק מעמיד את האהבה על המקום הראשון. אהבה היא לא רק הרגשה אנושית, אלא עיקרון החיים, הבסיס שלהם. אישה היא לא רק היצור העיקרי ביקום של המשורר, אלא היא יכולה להפוך את העולם לנסבל אם לא מלא שמחה למשורר האוהב אותה. היא, האישה האוהבת, עוררה לחיים את הספר "אחותי - החיים". מבנה הספר נקבע על ידי האוהבת: על ידי מיקומה, על ידי מה שהיא קוראת, על ידי בידוריה; האהבה של פסטרנק גובלת בהערצה הדתית. היחסים בין פסטרנק לבין אלנה וינוגרד, שאותה הכיר מאז היותה נערה, היו אפלטוניים ברובם. רחוק הם לא הלכו, המקסימום שהיה שם, זה נשיקות די חופשיות. פסטרנק עצמו טען כי הצד הממשי של האהבה לא הגיע לנקודת על. אבל בספר זה ברור למדי כי המשיכה ההדדית הראשונה כן הייתה. אושר קצר, ניצוץ קצר של עניין הדדי, ולאחר מכן ניתוק ארוך מנשוא, במהלכו הגיבור הלירי שהוא מאוד דומה לפסטרנק עצמו, מגלה לפתע כי היא מעולם לא אהבה אותו, יותר מזה, היא לא שייכת לו, והיה לה רומן עם בן דודתה, ידידו של המשורר, ושהיא כל הזמן שרוייה בזיכרונות על חתנה - קצין נאה, שהוצא להורג על ידי חייליו המורדים. הבעיה היא שפסטרנק לחלוטין אינו יכול להאמין ואינו רוצה להאמין שהיא אינה שלו. אחריה הוא הולך לחלקי הערבה הדרומיים של רוסיה, ויוצר רישומים יפים של הטבע והחיים שם.

שירתו של פסטרנק חודרת אל פרוזת החיים, ממלאת אותה ביופי. הפרוזאיזמים חדלים מלהיות כאלה. הנשגב בהרמוניה הגבוהה מצטרף ונעשה למשהו אחד עם הארצי, הרגיל. תפקידו של המשורר - לא לשבור, לא להפחיד, אלא להפוך לאוזניים, לנחיריים, לעיניים, ולספוג הכל מה שמשדר ומפזר הטבע.

אולי האפשרות להרגיש כך את החיים ניתנת רק ברגעים נדירים, קטסטרופליים של ההיסטוריה של כדור הארץ, אשר היא כפליים ובשילוש מחדדת את התפיסה הפואטית: "בקיץ הזה הידוע של 1917 - אומר הסופר - במרווח בין שתי תקופות מהפכניות [פברואר ואוקטובר 1917], היה נדמה כי יחד עם העם נואמים ומשתתפים בעצירות כבישים, עצים וכוכבים. האוויר מקצה אחד ועד הקצה האחר היה אחוז בהתלהבות חמה ונראה כיישות בעלת שם, בעלת נפש ורואה עתידות". פסטרנק קיבל הזדמנות זו, כמשוררים מעטים, להביע בשירים תחושה של רעננות, בריאות וחידוש, שנגרמה על ידי תחושה גדולה.

השירה של בוריס פסטרנק אינה קלה לתפיסה. הסיבה כאן היא לא רק במורכבות הפואטיקה שלו, אלא גם בעומק ובדינמיקה של המחשבה. ייחודם של רוב שיריו של פסטרנק שהם עוסקים בפיתרון של שאלות פילוסופיות, השקפת עולם. הרעיון של אחדות האדם עם הטבע, של המיזוג עם היקום, מייצג את המושג הפסטרנקיאני של החיים. שירת פסטרנק היא הירהורים על אהבה, על חיים ומוות, על נס הקשר האנושי, על העתיד, על טבע האמנות. הוא מלא באהבה לאנשים, באור. הבעיה הפילוסופית העיקרית היא בעיית ההווה. שירתו עצמה היא ביטוי תמידי של הפתעה והערצה על נס החיים. גיבור שירתו של פסטרנק מקבל את ההווה כפי שהיא; שלמותה, תועלתיותה

– אין לו שום ספק בהן. יראת כבוד לחיים משתרעת על כל צורותיהם, מבלי לפגוע ברוח הגדולה שלה על ידי חלוקה והפרדה בין הנצחי והזורם, בין הנשגב והארצי. הערצת נס החיים - זה מה שפסטרנק הביא לשירה.

כל שירתו של פסטרנק היא מעין הימנון לפרטים ולפרטי פרטים. יש לו הבנה משלו של העולם ודרכו שלו להביע את זה: אקספרסיבית, דינמית, מטאפורית. הפילוסופיה של פסטרנק חיונית ואופטימית. הנאום אשר "מתפרץ מרגש" וב"התייפחות", צפוף במילים מתגבבות ומטפסות אחת על גבי השנייה; יכולתו לחשוב ולדבר לא בשורות נפרדות, אלא בבתים, מחזורים וביטויים – הם מאפיינים לסגנונו של פסטרנק. הקורא צריך להפעיל דמיון מקסימלי. ברבות מעבודותיו מתחיל פסטרנק לנוע ממוסיקה; זה נכון במיוחד עבור הספר הזה. הכישרון של בוריס פסטרנק מאחד בתוכו באופן אורגני את "המתנות" אשר המשורר קיבל מהוריו: האב - הצייר, "גאון של הרגע", כמו שהוא נקרא בפי בני דורו, ואמו - פסנתרנית וירטואוזית. הציור והמוזיקה התמזגו במילה פואטית.

הספר "אחותי - החיים" קשה מאוד לתירגם: הדימויים בשירים והשפה קשורים באופן הדוק להיסטוריה רוסית, טבע וחיים במולדתו, אוצר המילים עשיר במילים נדירות, בשימוש משכבות שונות של השפה ותחומי החיים; הוא מרבה במשחקי צלילים ומובנים של המילים, קופץ מן התמונה לתמונה ומדימוי לדימוי ללא קשר ביניהם, אשר נשאר ברקע. (כדוגמה, מובאות הערות יותר מפורטות לתרגום השיר "אחותי - החיים").

מקורות:

http://loveread.ec/read_book.php?id=67568&p=40#gl_11

Dm.Bykov "בוריס פסטרנק" פרק IX

<http://silver-age.info/o-knige-pasternaka-sestra-moya-zhizn/0/>

Vyach.Ivanov "הילולות של עידן הכסף"

התרגום מובא בקיצורים לא גדולים.

«Сестра моя – жизнь»

Лето 1917

Посвящается Лермонтову

Es braust der Wald, am himmel Ziehn
Des Sturmes Donnerflüge,
Da mal' ich in die Wetter hin,
O, Mädchen, deine Züge.
Nic. Lenau

Памяти демона

Приходил по ночам
В синеве ледника от Тамары.
Парой крыл намечал,
Где гудеть, где кончаться кошмару.

Не рыдал, не сплетал
Оголенных, исхлестанных, в шрамах.
Уцелела плита
За оградой грузинского храма.

Как горбунья дурна,
Под решеткою тень не кривлялась.
У лампы зурна,
Чуть дыша, о княжне не справлялась.

Но сверканье рвалось
В волосах, и, как фосфор, трещали.
И не слышал колосс,
Как седеет Кавказ за печалью.

От окна на аршин,
Пробирая шерстинки бурнуса,
Клялся льдами вершин:
Спи, подруга,- лавиной вернуся

"אחותי - החיים"

קיץ 1917

קדש ללרמונטוב

Es braust der Wald, am himmel Ziehn
Des Sturmes Donnerflüge,
Da mal' ich in die Wetter hin,
O, Mädchen, deine Züge.
Nic. Lenau (*)

לזכרו של דמון

(**)

מתמר ה'ה בא,
בלילות, עף כחל מהקרח.
ולרוח צוה:
"לילל!" – בכנפו מנצח.

לא יבב, לא שזר
יד ביד – חשופה, מצלקת.
אבן לוח נשאר
מול חומת המקדש הנסדקת.

לא פרנס צל חור
קגבן מכער מול הרשת,
וזורנה (***) ליד נר
"השלום לנסיכה?" לא דורשת.

שערו אז חרק,
כמו זרחן אור השלים בשפף.
לא שמע הענק,
איה הלבין הקוקז מהעצב.

הוא עמד מול חלון,
העלה את עיניו אל הגבה
ונשבע בקרחון:
נומי נא, - כמפלט אשובה.

*) Бушует лес, по небу
пролетают грозовые тучи,
тогда в движении бури
мне видятся твои девичьи черты.

Н. Ленау (нем).

Не время ль птицам петь

Про эти стихи

На тротуарах истолку
С стеклом и солнцем пополам,
Зимой открою потолок
И дам читать сырым углам.

Задекламирует чердак
С поклоном рамам и зиме,
К карнизам прянет чехарда
Чудачеств, бедствий и замет.

Буран не месяц будет мечь,
Концы, начала заметет.
Внезапно вспомню: солнце есть;
Увижу: свет давно не тот.

Галчонком глянет Рождество,
И разгулявшийся денек
Прояснит много из того,
Что мне и милой невдомек.

В кашне, ладонью заслонясь,
Сквозь форточку крикну детворе:
Какое, милые, у нас

*) היער גועש, בשמים עפות עננות סערה,
אז בתנועת הסופה אני רואה את קווי פניך, פני נערה.
נ.לנאו (גרמנית)

**) הכוונה היא לגיבור ולגיבורה של הפואמה "דימון" מאת מיכאיל לרמונטוב
(ראה באתר זה את התרגום לעברית של הפואמה ושירים בודדים שלו)

**) זורנה – כלי נגינה עממי, דומה לאבוב

האם הגיע זמן לצפרים לשיר

על השורות האלה

על מדרכה אכתש אותן
עם שמש וזכוכית כוסות.
בחרף לתקרה אתן
לקרא ולפנות לחות.

עלית-הגג גם תדקלם,
תקד לחרף, לתריסים,
עד לכרכב בליל ירקם -
שטויות, צרות וסימנים.

את סוף השיר והתחלה
השגל לבסוף יסתם.
הנה, השמש שוב עולה,
לא כה היתה היא תמול-שלישום.

חג-המולד יבוא מהר
עם יום בהיר, עורב-גוזל,
דברים רבים הוא יברר
ששנינו לא ידענו כלל.

אכרה צעיף סביב הצוואר,
אצעק מצוהר: "ילדים,
הגידו, איזה אלף כבר

Тысячелетье на дворе?

שָׁנָה אֶצְלָנוּ, חֲבִיבִים?"

Кто тропку к двери проторил,
К дыре, засыпанной крупой,
Пока я с Байроном курил,
Пока я пил с Эдгаром По?

אֶה מִי לְדֹלֶת שְׁבִיל פֶּשֶׁט,
לְחוֹר בְּתוֹךְ הַסּוּלָת פֹּה?
(עֲשֵׂנִי עִם לוֹרֵד בִּירוֹן קֶצֶת,
שְׁתִּיתִי כּוֹס עִם אֲדָגֵר פּוֹ,

Пока в Дарьял, как к другу, вхож,
Как в ад, в цейхгауз и в арсенал,
Я жизнь, как Лермонтова дрожь,
Как губы в вермут окунал.

בְּגִיא דְרָל בִּקְרָתִי אֲז,
בְּמַחְנֶה וְחֵשׁ עֵדִין
אֶת הַחַיִּים כְּמוֹ רֵעַד עַז
שֶׁל לְרִמּוֹנְטוֹב... כְּמוֹ כּוֹס שֶׁל יַיִן. (*

(* לרמונטוב גורש לקווקז לשרת בצבא כעונש,
אחרי שכתב שיר "על מות המשורר" (על פושקין)

Тоска

געגועים

Для этой книги на эпиграф
Пустыни сипли,
Ревели львы и к зорям тигров
Тянулся Киплинг.

צִיָּה נִחְרָה לְסִפְּרָה זֶה
לְהִיּוֹת לוֹ מוֹטוֹ,
אֶרְיָה שְׂאֵג, קִיפְּלִינֵג הַזֶּה
וְתֵר לְצִפּוֹת בּוֹ.

Зиял, иссякнув, страшный кладезь
Тоски отверстой,
Качались, ляская и глядясь
Иззябшей шерстью.

פֶּעַר בָּאָר גַּעגועים,
כְּמִיָּה בְּלִי גָמֵר,
הַתְקַרְקְשׁוּ הַמִּתְפַּנְקִים
קְפוּאֵי הַצֶּמֶר.

Теперь качаться продолжая
В стихах вне ранга,
Бредут в туман росой лужаек
И снятся Гангу.

בְּשִׁיר שְׁבִים לְהַתְנַדֵּד
מְחוּץ לְטֶקֶס,
וּמִשְׁתַּרְכִּים בְּטֵל וְאֵד
בְּשִׁנַּת הַגִּנְגָּס.

Рассвет холодною ехидной
Вползает в ямы,
И в джунглях сырость панихиды
И фимиама.

זְרִיחָה כְּלִטְאָה קָרָה
לְבוֹר זִחְלָת,
בְּגִוְנָגֵל טַחֵב אֲזָכְרָה
וְרִים קְטָרֵת.

Сестра моя – жизнь

Сестра моя – жизнь и сегодня в разливе
Расшиблась весенним дождем обо всех,
Но люди в брелоках высоко брюзгливы
И вежливо жалят, как змеи в овсе.

У старших на это свои есть резоны.
Бесспорно, бесспорно смешон твой резон,
Что в грозу лиловые глаза и газоны
И пахнет сырой резедой горизонт.

Что в мае, когда поездов расписание
Камышинской веткой читаешь в купе,
Оно грандиозней святого писанья
И черных от пыли и бурь канаве.

Что только нарвется, разлаявшись, тормоз
На мирных сельчан в захоластном вине,
С матрацев глядят, не моя ли платформа,
И солнце, садясь, соболезнает мне.

И в третий плеснув, уплывает звоночек
Сплошным извиненьем: жалею, не здесь.
Под шторку несет обгорающей ночью
И рушится степь со ступенек к звезде.

Мигая, моргая, но спят где-то сладко,
И фата-морганой любимая спит
Тем часом, как сердце, плеща по площадкам,
Вагонными дверцами сыплет в степи.

אחותי - החיים

אחותי - החיים שוב עולים על גדותים,
מְטֵר אַבִּיבִי מִתְנַפְצִים לִפְסִיפֹס.
בְּעֵלִי שְׁעוֹן-כִּיס עַל שְׂרָשֶׁרֶת עֵדִין *
סוֹלְדִים, מְכִישִׁים כְּמוֹ נָחַשׁ מִנֶּמֶס. **

כִּי יֵשׁ לִזְקָנִים נְמוּקִים שְׁוִי קָשָׁב.
מּוֹבֵן, נְמוּקָךְ לֹא שׁוֹה הוּא קְלִיפָּה:
כָּאֵלוֹ הַגֶּשֶׁם צָבַע בְּסָגֵל עֵין וְדָשָׁא,
לֹא־פֶקֶד נִיחֹם רָטֵב שֶׁל רֶכֶּפֶה.

בְּמֵאִי, כְּשֶׁקוֹרָא אֶתְּהָ בְּתָא רֶכֶּבֶת
עַל שְׁעַת הַגָּעָה אֶל עִירְךָ הַכְּסוּפָה,
מִכָּל כְּתָבִי קִדְּשׁ לָךְ הִיא נְחֻשְׁבֶּת
וּמִמְזָרְנֶךָ מְאַבֵּק מְסוּפָה. ***

פְּתָאוֹם בְּשֻׁדָּה הַבֵּלֶם הַנּוֹבֵחַ
בְּסֶף הַשְּׁתוּיִים עַל רְצִיף מִתְנַגֵּף, ****
וְאִישׁ מִמְזָרֵן "לֹא שָׁלְנוּ" גּוֹנֵחַ,
הַשְּׁמֵשׁ בְּצַעַר שְׁלִי תִשְׁתַּתֵּף.

וְהַמְצָלָה בְּשֻׁלִישִׁית: "מְצֻטְעָרֶת,
חֶבֶל, כְּמוֹבֵן, אֶךְ לֹא כָאֵן, חֲבֵרִים!",
וְרִים הַלִּיל הַנִּשְׁרָף מִהֲדָלָת,
וּמִמְדָּרְגוֹת עֶרְבָה – לְמִרְוּמִים.

שָׁנָה מִתּוֹקָה לְשׁוֹכְבִים בְּתוֹף בֵּית,
וְאַהֲבָתִי יִשְׁנָה כְּמִירְז'
בְּזִמָּן שְׁלִבִּי בֵּין קֶרְנוֹת נֶעַד מִיט,
זוֹרֵק מִדְּלָתוֹת אֵשׁ בְּלִיל לֹא מוֹחֵשׁ.

* במקור – "אנשים עם בְּרִלּוֹק" (breloque - צרפתית, שרשרת). בתקופה
ההיא אנשים עמידים השתמשו בשעון-כיס עשוי או מצופה זהב או כסף,

כשהשרשרת נשארת גלוייה לעין – רמז למעמד חברתי של האיש . זאת לא יכולה להיות שרשרת של מונוקל (האופנה הגרמנית), כי החל משנת 1914 – עת תחילת מלחמת העולם הראשונה, בה נלחמה רוסיה נגד גרמניה, כל מה שהזכיר את האויב יצא מיד מכלל שימוש. גם את שם הבירה שינו מפֶּטֶרְבוּרְג לִפְטֶרְוֹגְרַד (בוֹרְג בגרמנית וגֶרַד בסלבית – עיר)
 (** במקור "כמו נחשים בשדה שיבולת-שועל". נחשים אלה קטנים , לא מסוכנים לבני אדם ומכישים כאילו בנימוס
 (***) במקור – "ומהקִנְפָה השחור מאבק וסופה". קנפה (canapé בצרפתית – א' – כריך קטן על המקלון, ב' – כובע נשי קטן עם נוצה, ג' – ספה קטנה). כאן – מושב מרופד עם מזרן בתא הרכבת, אשר בזמן המהפכה והמלחמה היה בלה ומלוכלך.
 (****) במקור – "בכפריים השלווים ביין פרובינציאלי"

Плачущий сад

Ужасный!- Капнет и вслушается,
 Всё он ли один на свете
 Мнет ветку в окне, как кружевце,
 Или есть свидетель.

Но давится внятно от тяжести
 Отеков - земля ноздревая,
 И слышно: далеко, как в августе,
 Полночь в полях созревает.

Ни звука. И нет соглядатаев.
 В пустынности удостоверюсь,
 Берется за старое - скатывается
 По кровле, за желоб и через.

К губам поднесу и прислушаюсь,
 Всё я ли один на свете,-
 Готовый навзрыд при случае,-
 Или есть свидетель.

הגן בוכה

מְפִלֶצֶת! – מְפִיל אֶגֶל, וְאֶזֶן
 כֹּחֶרֶת: לְבַד בְּתֵבֶל הוּא?
 מוֹעֵר בַּד כְּצַעִיף בְּחֶפֶן,
 הָאֵם יֵשׁ מִי שְׂרוּאָהּ?

סוֹבֵל מִבְּצֻקֶת וְכָאוֹס,
 אֲדַמַּת גֵּן סְפוּגִית תּוֹפֶחֶת.
 נִשְׁמַע מִרְחוֹק, כְּמוֹ בְּאוּגוּסְט:
 בַּחוּץ הִתְצוֹת מִתְרוֹחֶת.

אֶף צָלִיל. אֵין צוֹפֶה. הוּא בּוֹטֵחַ:
 הַכֹּל כְּלִפְנֵי הַגֶּשֶׁם.
 וְשׁוֹב גּוֹלֵשׁ וְקוֹלֵחַ
 מִגֵּג, מִמֶּרֶזֶב עַל הַדָּשָׂא...

עוֹדְנִי לְבַד כָּאֵן נוֹכַח?
 מְקַשֵּׁב, קוֹלִי לֹא מְשָׁמִיעַ,
 וְמוֹכֵן כְּבֵר לְהִתִּיפֹחַ...
 אוֹלִי מִיִּשְׁהוּ יִגִּיעַ.

Но тишь. И листок не шелохнется.
Ни признака зги, кроме жутких
Глотков и плескания в шлепанцах
И вздохов и слез в промежутке.

עֲלֶה עַל הַבֵּד לֹא יָנוּעַ.
שׁוּם אוֹר. שִׁכְשׁוּךְ נַעֲלִים,
בְּלִיעוֹת, אֲנָחוֹת, וּבְעִבּוּעַ
דְּמָעוֹת שֶׁמֵּלֵאוּ עֵינַיִם.

Зеркало

הָרָאִי

В трюмо испаряется чашка какао,
Качается тюль, и - прямой
Дорожкой в сад, в бурелом и хаос
К качелям бежит трюмо.

בְּרָאִי מִתְנַדֵּף כְּעֵת סֶפֶל קֶקָאוּ,
וִילּוֹן מִתְנַדָּד. רָאִי:
לִגֵּן בְּמִשְׁעוֹל - אֶל הַסֶּבֶךְ, אֶל הַכְּאוֹס,
אֶל הַנִּדְנָדָה רֵץ רָאִי.

Там сосны враскачку воздух саднят
Смолой; там по маете
Очки по траве растерял палисадник,
Там книгу читает тень.

שָׁם הָאֲרָנִים מְפִיצִים מִשְׁמִיִּם
זָפְתָם בְּאוֹר הָאֶצֶל;
פְּזָרָה הַגָּנָה זְכוּכִיּוֹת מִשְׁקָפִים,
בְּסֶפֶר קוֹרֵא שָׁם צֶל.

И к заднему плану, во мрак, за калитку
В степь, в запах сонных лекарств
Струится дорожкой, в сучках и в улитках
Мерцающий жаркий кварц.

אֶל רֶקַע, מִחוּץ לַפֶּשֶׁשׁ, לְחֹשֶׁךְ,
לְרִים תְּרוּפוֹת הַרְדָּמָה
מִלֵּאֵת סַעֲפוֹת, שִׁבְלוּלִים אֶצֶה דֶּרֶךְ -
מִנְצָנֶצֶת קוֹרֵצָה חֲמָה.

Огромный сад тормозится в зале
В трюмо - и не бьет стекла!
Казалось бы, все коллодий залил,
С комода до шума в стволах.

מְפֻלָּצֶת גֵּן בְּאוֹלָם מִתְרַחֶבֶת
בְּרָאִי, בְּלִי לִשְׁבֹּר כָּלִים!
נִרְאָה כִּי הַכֹּל הוּצָף כָּאֵן בְּדִבְקָה -
מִשְׁדָּה עַד לְרַעַשׁ גְּזַעִים,

Зеркальная все б, казалось, нахлынь
Непотным льдом облила,
Чтоб сук не горчил и сирень не пахла, -
Гипноза залить не могла.

נִרְאָה כִּי מִרְאֵה שִׁטְפָה דֶּרֶךְ וְשִׁימָה,
בְּמִי קָרַח הִלֵּא מְזִיעִים,
בֶּל עֵץ לֹא יִמְרִיר וְלִילָךְ לֹא יָרִים, -
אֶךְ עוֹד הַהִפְנוּט מִרְדִּים.

Несметный мир семенит в месмеризме,
И только ветру связать,
Что ломится в жизнь и ломается в призме,

הָעוֹלָם בְּתוֹרָה שֶׁל מִסְמֵר בְּטוּחַ: (*)
רַק הָרוּם תּוֹכֵל לְהִדָּק
מֵה שֶׁהִתְפָּרֵץ לַחַיִּים, הַתֵּנֶפֶץ בְּבִדְלָח,

И радо играть в слезах.

Души не взорвать, как селитрой залежь,
Не вырыть, как заступом клад.
Огромный сад тормошится в зале
В трюмо - и не бьет стекла.

И вот, в гипнотической этой отчизне
Ничем мне очей не задуть.
Так после дождя проползают слизни
Глазами статуй в саду.

Шуршит вода по ушам, и, чирикнув,
На цыпочках скачет чиж.
Ты можешь им выпачкать губы черникой,
Их шалостью не опоишь.

Огромный сад тормошится в зале,
Подносит к трюмо кулак,
Бежит на качели, ловит, салит,
Трясет - и не бьет стекла!

Девочка

Ночевала тучка золотая
На груди утеса великана.

Из сада, с качелей, с бухты-барахты
Вбегает ветка в трюмо!
Огромная, близкая, с каплей смарагда
На кончике кисти прямой.

בְּדָמַע שְׂמַח לְשַׁחֵק.

אֶת הַנֶּפֶשׁ לֹא תִנְפֹּץ בְּמַלְחַת
וְלֹא תִחַפֵּר כְּמוֹ מִטְמוּנוֹת.
מִפְּלֶצֶת גֵּן בְּאוֹלָם קוֹלְחַת
בְּרָאִי, בְּלִי לְשֹׁבֵר כָּלִים.

עֲכָשׁוּ, בְּאַרְץ הַזֹּאת הַמְשַׁגְּשֵׁת,
עֵינֵי חֲסָרוֹת שָׁנָה.
כֶּה זֹחָלִים שְׂבִילוֹתִים אַחֵר גֶּשֶׁם,
כְּמוֹ עֵינֵי הַפְּסָלִים בְּגִנָּה.

הַמַּיִם מְרַשְׁרָשִׁים בְּאַזְנוֹתַי,
עַל קְצוֹת אֲצִבְעוֹת קוֹפֵץ סִיס.
אֶפְשָׁר בְּגִרְגֵר לְהִשְׁחִיר שְׁפָתַיִם,
לְצַחֵק מִמַּעֲשֵׂה-קִנְדָּס.

מִפְּלֶצֶת גֵּן בְּאוֹלָם מְקַרְבֵּת
אֶל הַרְאִי אֲגִרוּפִים,
רָצָה אֶל נְדִנְדָּה, תּוֹפֶסֶת, עוֹקֶבֶת,
מְרַעֲדָה - בְּלִי לְשֹׁבֵר כָּלִים!

(* פ.א.מְסֶמֶר (1734-1815) - רופא ומרפא גרמני, יוצר דוקטרינת "מגנטיות בעלי חיים"

ילדה

לָנָה עֲנַנְת זָהָב קִטְנִטָּנֶת
עַל חֲזָה שְׁקִיף עֵנֶק....
(מ.לרמונטוב "שקיף")

מִן הַנִּדְנָדָה שְׂבִיבָן, בֵּן רָגַע
פּוֹרֶצֶת בַּד לְרָאִי
עֲנֻקִית, קְרוּבָה, כְּדִי טַפַּת בְּרִקָּת
עַל קֶצֶה הַמְּכֻחָל לְהַבִּיא.

Сад застлан, пропал за ее беспорядком,
За бьющей в лицо кутерьмой.
Родная, громадная, с сад, а характером
Сестра! Второе трюмо!

Но вот эту ветку вносят в рюмке
И ставят к раме трюмо.
Кто это,- гадает,- глаза мне рюмит
Тюремной людской дремой?

Ты в ветре, веткой пробуящем

Ты в ветре, веткой пробуящем,
Не время ль птицам петь,
Намокшая воробышком
Сиреневая ветвь!

У капель - тяжесть запонок,
И сад слепит, как плес,
Обрызганный, закапанный
Мильоном синих слез.

Моей тоскою вынянчен
И от тебя в шипах,
Он ожил ночью нынешней,
Забормотал, запах.

Всю ночь в окошко торкался,
И ставень дребезжал.
Вдруг дух сырой прогорклости
По платью пробежал.

Разбужен чудным перечнем
Тех прозвищ и времен,

הגן נעלם בהוריקן טרופי
עם מהלמה בפנים.
שארית-בשר, גדולה, בעלת אפי -
אחות! הראי השני!

אבל כשאת הבד בגביע
לשקף ראי מגישים,
מי זה, - חושבת, - את עיני מדמיע
בנים בית-כלוא אנושי?

את כאן, ברוח הבודקת

את כאן, ברוח הבודקת:
האם הגיע זמן -
ענף לילה, צפור שורקת
כמו דרור רטב קטן.

כבדות טפות שנה לחפת,
הגן מבריק כחול,
לח בו כל שבט וכל נבט,
מרוב דמעות כחל.

טפלתי בו מתגעגע,
הוא לתחיה בליל
קם, בקוציך מתנועע,
מריח, ממלמל.

שעות הקיש חשוך, גונח,
גם תריס טרטר חבוט,
פתאום בגדים מלאו בריח
מריר של רטיבות.

הוא מבבל מעט עדין
מרוב שמות, זמנים,

Обводит день теперешний
Глазами анемон.

על יום חדש מבית בָּעֵין
שֶׁל יִקְנָתוֹן מִקְסִים.

Дождь

הגשם

Надпись на "Книге степи"

הכתובת על "ספר הערבה"

Она со мной. Наигрывай,
Лей, смейся, сумрак рви!
Топи, теки эпиграфом
К такой, как ты, любви!

נְשִׁיר! הִיא אִתִּי. הַטְּבִיעַ,
זָרֵם, צָחֵק, נִפֵּץ עֵיפָה,
כְּאֶפִּיגְרָף חֲרִיעַ:
"כְּמוֹ גֶשֶׁם - אֶהְבֶּה!"

Снуй шелкопрядом тутовым
И бейся об окно.
Окутывай, опутывай,
Еще не всклянь темно!

סֹב כְּמוֹ עִם חוּט תוֹלַעַת,
הִקְשׁ עַל הַחֲלוֹן.
כָּרוֹךְ עַד טְרוּף הַדַּעַת,
עַד חֲשֵׁךְ אַחֲרוֹן!

- Ночь в полдень, ливень — гребень ей!
На щебне, взмок — возьми!
И — целыми деревьями
В глаза, в виски, в жасмин!

מְטֵר בְּצֶהָרִים -
מִסְרֵק: מַחְשִׁיחַ, מְטַמֵּן.
עֲצִים שְׁלֵמִים לְעֵין,
לְצַדֵּעַ, לְיִסְמִין!

Осанна тьме египетской!
Хохочут, сшиблись, — ниц!
И вдруг пахнуло выпиской
Из тысячи больниц.

הַלֵּל חֲשֵׁךְ מִצְרַיִם!..
צְחֹזֵק רֵם, קֶטְטָה, נוֹפְלִים!
פְּתָאוֹם מְגִיחַ רֵיחַ
אַלְפֵי בִתֵּי חוֹלִים.

Теперь бежим сочипивать,
Как стон со ста гитар,
Омытый мглою липовой
Садовый Сен-Готард.

עֲכָשִׁיו נְרוּץ עִם רוּחַ
לְצַבֵּט, כְּמוֹ צְלִיל גֶּגֶן,
בֵּין הַתְּרָזוֹת שְׁכוּחַ
אֶת סֵן-גוֹטְהָרְד שֶׁל גֵּן.

До всего этого была зима

В занавесках кружевных
Воронье.
Ужас стужи уж и в них
Заранен.
Это кружится октябрь,
Это жуть
Подобралась на когтях
К этажу.
Что ни просьба, что ни стон,
То, кряхтя,
Заступаются шестом
За октябрь.
Ветер за руки схватив,
Дерева
Гонят лестницей с квартир
По дрова.
Снег все гуще, и с колен -
В магазин
С восклицаньем: "Сколько лет,
Сколько зим!"
Сколько раз он рыт и бит,
Сколько им
Сыпан зимами с копыт
Кокаин!
Мокрой солью с облаков
И с удил
Боль, как пятна с башлыков,
Выводил.

לפני כל זה היה חורף

בוילון של פתורה
העורבים.
הם בחרדת קרה
חדורים.
בא אוקטובר, הזנעה
הנוראה
על טפריה לקומה
כבר עולה.
ולכל הבקשות
להגן
על אוקטובר עם המוט
גדוד הכן!
עץ את הרוחות מוביל
בשריקה
להביא בולים בשביל
הסקה.
מהארפבות - למחסן (*)
הגזרים
עם קריאת שמחה: "עדן"
ועדנים! (**)
שֶׁלֶג בא סמיה, חור
ומלבין,
כמה מפרסות פזר
קוקאין!
ובמלח הרטב
השביר,
כמו פתמים, את המכאוב
הוא הסיר.

(*) במקור – "מבוכים". נדמה לי, שהמילה דורשת פרשנות – ארכבה

(**) במקור פתגם רוסי דומה: "כמה קיצים, כמה חורפים!"

Из суевья

Коробка с красным померанцем -
Моя каморка.
О, не об номера ж мараться
По гроб, до морга!

Я поселился здесь вторично
Из суевья.
Обоев цвет, как дуб, коричневы
И - пенье двери.

Из рук не выпускал защелки.
Ты вырывалась.
И чуб касался чудной челки
И губ - фиалок.

О неженка, во имя прежних
И в этот раз твой
Наряд щебечет, как подснежник
Апрелю: “Здравствуй!”

Грех думать - ты не из весталок:
Вошла со стулом,
Как с полки, жизнь мою достала
И пыль обдула.

Не трогать

“Не трогать, свежеевыкрашен”, -
Душа не береглась,
И память - в пятнах икр и щек,

מתוך אמונה תפלה

חדרון שלי – קופסה בצבע
אדם כפרח -
די כבר מלחיות עד קבר-קבע
די-אורח!

מאמונה תפלה אולת
לכאן חזרתי.
חום כמו אלון טפט, ודלת -
שירה זכרתי.

גם את ידיה הברים לא עזבתי,
גם פי הורד,
מצחי לבלוריתך קרבת
הנהדרת.

נסית לחמק, ומסרבת
כבשת הרגש,
אך שמלתך ציצה כמו נבט
אפריל לשמש.

את לא וסטלקה, לא, חלילה, : (*)
כסא לוקחת,
הורדת חיי מרף כאלו,
סחי מנפחת.

(*) וסטלקה – כוונת בטולה של האלה וסטח ברומא העתיקה

לא לגעת!

"צבע טרי, אל נא תגע!"
אך לא זהירה הנפש די,
נשאר הזכר של מגע

И рук, и губ, и глаз.
Я больше всех удач и бед
За то тебя любил,
Что пожелтелый белый свет
С тобой - белей белил.
И мгла моя, мой друг, божусь,
Он станет как-нибудь
Белей, чем бред, чем абажур,
Чем белый бинт на лбу!

בשוק, בלחי ובשפתי.
יותר אני אוהב אותך
מכל תכונות שלך תמיד,
על כך שהעולם כל כך
אתך לבן, יותר מסיד. (*)
נשבע לך, אהב-ערפל:
הוא עוד עתיד לבן להיות
מהזיה ומאהיל,
מראש כרוך בתחבושות.

(*) ברוסית נהוג לומר על העולם "עולם לבן (מואר)"

Ты так играла эту роль!

Ты так играла эту роль!
Я забывал, что сам – суфлер!
Что будешь петь и во второй,
Кто б первой ни совлек.

נפלא שחקת אז בתפקיד!

(*)
נפלא שחקת אז בתפקיד!
שכחתי: הלחשן - אני!
אך אם יחלף, תוכלי תמיד
לשיר כך בשני.

Вдоль облаков шла лодка. Вдоль
Лугами кошенных кормов.
Ты так играла эту роль,
Как лепет шлюз – кормой!

לארץ העבים לאט
לשוט המשכנו מול הכר.
את בתפקיד נפלא שחקת,
כמו בסירה נהר!

И, низко рея на руле
Касаткой об одном крыле,
Ты так!– ты лучше всех ролей
Играла эту роль!

מעל להגה עפת נמוך -
כמו מין סנונית בת כנף אחת,
את טוב מכל תפקיד שלך
אז בתפקיד שחקת!

(*) עוד בהיותו תלמיד גימנסיה, פסטרנק התאהב בבתו של "מלך התה" ויסוצקי. אך העלמה סירבה להינשא לו. מאוחר יותר הוא חשב שהסיבה האמיתית הייתה ביישנותו, שהוא בעצמו גרם לכישלון. אבל, כשהשיר נכלל בספר זה, אפשר לראות בנמענת את אלנה וינוגרד

Балашов

По будням медник подле вас
Клепал, лудил, паял,
А впрочем - масла подливал
В огонь, как пай к паям.

И без того душило грудь,
И песнь небес: "Твоя, твоя!"
И без того лилась в жару
В вагон, на саквояж.

Сквозь дождик сеялся хорал
На гроб и в шляпы молокан,
А впрочем - ельник подбирал
К прощальным облакам.

И без того взошел, зашел
В больной душе, щема, мечась,
Большой, как солнце, Балашов
В осенний ранний час.

Лазурью июльскойю облит,
Базар синел и дребезжал.
Юродствующий инвалид
Пиле, гундося, подражал.

Мой друг, ты спросишь, кто велит,
Чтоб жглась юродивого речь?
В природе лип, в природе плит,
В природе лета было жечь.

בלשוב

(*)

מסגר שם בימות חל הלחים,
סמר, בדל עקש,
בעצם הוא הוסיף שמנים
כמניה לאש.

גם כך החנק בגרון,
גם כך נשפה מן המרום
שיר "היא שלך!" אל הקרון
ועל התיק בחום.

טפסף עם גשם צליל כורל
(תהלוכת עדה)
הרטיב גלימות, ארון של ז"ל
מענני פרדה.

גם כך עלה פתאום כאוב,
אל דוי נפשי נכנס,
גדול כמו שמש בלשוב
השכם בבקר אז.

בתכלת יולי מעליו
בזר קשקש באור.
נכה, בנפש מערב,
הסניף, חקה מסור.

תשא אל אותי: ומי חרץ
שדבר טפש קדוש יצר?
זה טבע עץ, זה טבע חץ,
זה טבע קיץ - שרף!

(*) בלשוב – עיר בחבל אמצעי-דרומי של רוסיה

Подражатели

Пекло, и берег был высок.
С подплывшей лодки цепь упала
Змеей гремучею - в песок,
Гремучей ржавчиной - в купаву.
И вышли двое. Под обрыв
Хотелось крикнуть им: “Простите,
Но бросьтесь, будьте так добры,
Не врозь, так в реку, как хотите.
Вы верны лучшим образцам.
Конечно, ищущий обрящет.
Но... бросьте лодкою бряцать:
В траве терзается образчик”.

Образец

О, бедный Homo sapiens,
Существование — гнет.
Былые годы за пояс
Один такой заткнет.

Все жили в сушь и впроголодь,
В борьбе ожесточась,
И никого не трогало,
Что чудо жизни — с час.

С тех рук впивавши ландыши,
На те глаза дышав,
Из ночи в ночь валандавшись,
Гормя горит душа.

Одна из южных мазанок
Была других южней.
И ползала, как пасынок,

חֲקָאִים

הַיּוֹם לְהֵט. אֶל הַמַּדְרוֹן
נִגְשָׁה סִירָה, וְהַשְׂרֶשֶׁת
הַמְּצַלְצֶלֶת כְּמוֹ שְׂפִיפּוֹן
נִפְּלָה עַל קֶרֶקַע מְפֹרָפֶרֶת.
וּשְׁנַיִם עָטוּ עַל הַחוּל.
"סְלִיחָה, - לְצַעֲקַת רְצִיתִי, - אֵלָּא,
נָא יַחַד אוֹ לְחִיד לְפָל
לְמִימִם! חֲקוּיְכֶם הוּא פָּלָא,
כֹּה מְדִיק, אֶךְ הַבֶּרֶזֶל
שֶׁרֶשֶׁרֶתְכֶם גּוֹרֵם לִי עֶצֶב.
אָנָּה, הַפְּסִיקוּ לְצַלְצֵל,
כִּי מְפֹרָס מְקוֹר בְּעֶשֶׂב."

דגמה

דל בן המין האנושי,
כָּל קִיוֹמוֹ הוּא עַל.
לְחִגוּרָה לְתַחֵב שְׁנַיִם
אֶחָד כָּדָה יָכוֹל.

בְּרַעַב וּבְבִצָּרֶת חִי,
בְּמַאֲבָק אִים,
וְאִישׁ מֵהֶם לֹא חֵשׁ, וְדַאי,
שְׁנַיִם חַיִּים - לַיּוֹם.

שְׁתִּיתִי זִינוּיִת מִיָּד
שָׁלָה, וּתְפִלָּתִי
תָּמִיד - עֵינִיָּהּ, וְלַעֲד
בּוֹעֶרֶת נִשְׁמָתִי.

וּבִדְרוֹם, מִהֲבִקְתוֹת
אַחַת דְּרוֹמִית הִיא קֶצֶת.
כְּמוֹ בֶּן חוֹרֵג, הָעֶשֶׂב עוֹד

Трава ногах у ней.

רגלים לה לפת.

Сушился холст. Бросается
Еще сейчас к груди
Плеть в ночной красавице,
Хоть год и позади.

בד התיבש. ומשוכה
אלי מהגנה
עדין נמשכת בפריחה,
אף כי עברה שנה.

Он незабвенен тем еще,
Что пылью припухал,
Что ветер лускал семечки,
Сорил по лопухам.

היא לא נשכחת גם עכשו,
מאד לי יקרה.
קלפת חמניות לאף
אז רוח לי פזרה.

Что незнакомой мальвою
Вел, как слепца, меня,
Чтоб я тебя вымаливал
У каждого плетня.

כונה אותי, סומא ממש,
בחלמיות לכאן,
כדי לבקש אותך נאש
ממשוכות כלן.

Сошел и стал окидывать
Тех новых луж масла,
Разбег тех роц ракитовых,
Куда я письма слал.

ירדתי וצפיתי שם
בשמן שלוליות,
בחרש רתם מגשם -
המען לאגרות.

Мой поезд только тронулся,
Еще вокзал, Москва,
Плясали в кольцах, в конусах
По насыпи, по рвам,

ממוסקבה לפני-כן תחילה
יצאה רכבת אט.
בין סוללה לתעלה
רקדנו רגע קט, -

А уж гудели кобзами
Колодцы, и, пылясь,
Скрипели, бились об землю
Скирды и тополя.

ונהמו כמו לאוטות
כבר בארות, אבק
על מתבנים, על צפצפות,
ועל שני חרק.

Пусть жизнью связи портятся,
Пусть гордость ум вредит,
Но мы умрем со спертостью
Тех розысков в груди.

גם אם הוי קשרים משחית,
הורסת הירות,
אנו בחניקה סופית
מזכר זה נמות.

Развлечения любимой

Душистою веткою машучи

Душистою веткою машучи,
Впивая впотьмах это благо,
Бежала на чашечку с чашечки
Грозой одуренная влага.

На чашечку с чашечки скатываясь,
Скользнула по двум,- и в обеих
Огромною каплей агатовою
Повисла, сверкает, робеет.

Пусть ветер, по таволге веющий,
Ту капельку мучит и плющит.
Цела, не дробится,- их две еще
Целующихся и пьющих.

Смеются и вырваться силятся
И выпрямиться, как прежде,
Да капле из рылец не вылиться,
И не разлучатся, хоть режьте.

Сложа вёсла

Лодка колотится в сонной груди,
Ивы нависли, целуют в ключицы,
В локти, в уключины - о погоди,
Это ведь может со всеми случиться!

Этим ведь в песне тешатся все.
Это ведь значит - пепел сиреневый,

בדורי האהובה

בבד ריחני מנפנפת

בבד ריחני מנפנפת,
בליל לריחו מסתגלת
מפרח לפרח חולפת
לחוט ממטר מבלבלת.

ושוב מגביע חומקת
לפרח אחר, ובשנים
טפה עצומה מברקת
תלויה בישנית בשולים.

וגם אם הרוח הופקת,
פוחסת אותן ושוטחת,
שלמות הטפות, ולהפך:
שתיהן מתנשקות ככר ביחד.

וכל הטפה הצוחקת,
רוצה מהפרח לברח...
אותן לא תציל מצלקת,
אבל גם לחתך אין שום כוח.

המשוטים הנחו

הלם סירה בחזה, הזיה,
חום במרפק ובעצם-הברים
מנשיקת ערבה בוכיה...
כל זה מפר, לא קשה להניח!

כה מדברים בכל שיר הכי קל
זה אומר – אפר לילה בידים

Роскошь крошеной ромашки в росе,
Губы и губы на звезды выменивать!

Это ведь значит - обнять небосвод,
Руки сплести вокруг Геракла громадного,
Это ведь значит - века напролет
Ночи на шелканье славок проматывать!

Весенний дождь

Усмехнулся черемухе, всхлипнул, смочил
Лак экипажей, деревьяев трепет.
Под луною на выкате гуськом скрипачи
Пробираются к театру. Граждане, в цепи!

Лужи на камне. Как полное слез
Горло - глубокие розы, в жгучих,
Влажных алмазах. Мокрый нахлест
Счастья - на них, на ресницах, на тучах.

Впервые луна эти цепи и трепет
Платьев и власть восхищенных уст
Гипсовую эпопею лепит,
Лепит никем не лепленный бюст.

В чьем это сердце вся кровь его быстро
Хлынула к славе, схлынув со щек?
Вон она бьется: руки министра
Рты и аорты сжали в пучок.

Это не ночь, не дождь и не хором
Рвущееся: 'Керенский, ура!',
Это слепящий выход на форум
Из катакомб, безысходных вчера.

וקמומיל קצוץ יחד עם טל,
והחלפת כוכבים לשפתיים.

ויפרושו - לחבק את הכל,
יד להושיט ולגעת בסהר,
על שירתו של פשוט, כביכול
כל הלילות לבזבז ללא צער.

גשם באביב

הוא חיה אל לילה, קצת בכה והרטיב
לכת מרכבות ועצים ברעד.
מול הירח טור כנרים מתגנב
אל התאטרון. אזרחים, ישר צעד!

שלוליות על האבן. כגרון בדמעות,
ורדים עמקים – יהלום אש במים.
ואשר רטב מטל חרש כלוט
עליהם, על ריסים, על עבי שמים.

הירח לראשונה מהטורים האלה,
מרטט שמלות ומנאום מאשר
מפסל בגבס, כאפוס של פלא,
פרוטומה שאיש לפניו לא יצר.

בלב של מי כל דמו בורח
לתהילה, מהר מלחיו יורד?
הנה הוא פועם: השר הבוטח
את הפיות וכלי הדם מלכד.

ואין זה לילה, מקהלה או גשם
מתפרצים: "קרנסקי, הידד, ידיד!", (*)
זוהי לפורום יציאה מרגשת
מן הקטקומבות, חסרות עתיד.

Это не розы, не рты, не ропот
Толп, это здесь, пред театром - прибой
Заколебавшейся ночи Европы,
Гордой на наших асфальтах собой.

לא פיות, לא נהמת המון, לא ורד:
לפני התאטרון – גאות עצומה
של ליל אירופה – מתנדנדת, סוערת,
על אספלט שלנו גאה בעצמה.

(* קרנסקי – ראש הממשלה הזמנית של רוסיה בין המהפכות פברואר
ואוקטובר 1917

Звёзды летом

Рассказали страшное,
Дали точный адрес,
Отпирают, спрашивают,
Движутся, как в театре.

Тишина, ты — лучшее
Из всего, что слышал.
Некоторых мучает,
Что летают мыши.

Июльской ночью слободы —
Чудно белокуры.
Небо в бездне поводов,
Чтоб набедокурить.

Блещут, дышат радостью,
Обдают сияньем,
На таком-то градусе
И меридиане.

Ветер розу пробует
Приподнять по просьбе
Губ, волос и обуви,
Подолов и прозвищ.

נוכבים בקיץ

משהו נורא מספרים,
נותנים כתובת מדיקת,
פותרים, שואלים ונעים
כמו על הבמה הבורקת.

הדממה, את טובה ביותר
מכל ששמעתי פעם.
יש בריות - אותם מיסר
עטלף, ממלא בזעם.

בלילות יולי כל פרור -
פתאום בלונדיני לפלא.
בשחקים תרוץ מתאר
לכל השטויות כאלה.

מאירים, נושמים שמחה
בעצמה כזאת לזרם
בקו הרחב זה שלך
ובכזה קו הארץ.

ולרום יש בקשות:
"קצת הרימי את הורד!" -
מבקשות אותה חצאיות,
שער, שפתיים וזרת.

Газовые, жаркие,
Осыпают в гравий
Всё, что им нашаркали,
Всё, что наиграли.

עשויים מגז של תכל,
מפזרים המה במרץ
כל מה שעלה כבר לעל,
כל צילי רעש הארץ.

Уроки английского

שעורי אנגלית

Когда случилось петь Дездемоне,
А жить так мало оставалось,-
Не по любви, своей звезде, она -
По иве, иве разрыдалась.

וכשליחיות כל כך מעט נשאר לה,
דסדמונה פתחה בשיר, וכה היתה:
לא על האהב, כוכבה, היא שרה -
בכתה עלי הערבה הבוכיה.

Когда случилось петь Дездемоне
И голос завела, крепясь,
Про черный день чернейший демон ей
Псалом плакучих русл припас.

וכשלישיר דסדמונה התחילה,
ועוז אברה, ואז מצאה לה קול נאות,
ליום שחור מזמור עצוב השאיר לה
הדמון השחור על האפיק-דמעות.

Когда случилось петь Офелии,-
А жить так мало оставалось,-
Всю сушь души взмело и свеяло,
Как в бурю стебли с сеновала.

וכשליחיות כל כך מעט נשאר לה,
אופליה פתחה בשיר, ואז אכן
כל יבש מנפשה הועף, הוסר לו,
כמו גבעולים בסערה מהמתבן.

Когда случилось петь Офелии,-
А горечь слез осточертела,-
С какими канула трофеями?
С охапкой верб и чистотела.

וכשלישיר אופליה התחילה,
וממרור-דמעות נמאס ללב עדין, -
עם איזה שגל היא נספתה כאלו? -
עם הענף של ערבה וקלנדין.

Занятие философией

עסוק בפילוסופיה

Определение поэзии

הגדרת השירה

Это - круто налившийся свист,
Это - шелканье сдавленных льдинок.

זאת שריקה מתפרצת מהר,
נקישת גושי קרח בגדש.

Это - ночь, леденящая лист,
Это - двух соловьев поединок.

Это - сладкий заглохший горох,
Это - слезы вселенной в лопатках,
Это - с пультов и с флейт - Figaro
Низвергается градом на грядку.

Всё, что ночи так важно сыскать
На глубоких купаленных доньях,
И звезду донести до садка
На трепещущих мокрых ладонях.

Площе досок в воде - духота.
Небосвод завалился ольхою,
Этим звездам к лицу б хохотать,
Ан вселенная - место глухое.

Определение души

Спелой грушею в бурю слететь
Об одном безраздельном листе.
Как он предан - расстался с суком!
Сумасброд - задохнется в сухом!

Спелой грушею, ветра косей.
Как он предан, - «Меня не затреплет!»
Оглянись: отгремела в красе,
Отплыла, осыпалась - в пепле.

Нашу родину буря сожгла.
Узнаешь ли гнездо свое, птенчик?
О мой лист, ты пугливей щегла!
Что ты бьешься, о шелк мой застенчивый?

זֶה הַלֵּיל בּוֹ עֵלָה מִתְקַרֵּר,
זֶה דּוּ-קָרֵב שְׁנֵי זְמִירִים בְּתוֹךְ חֶרֶשׁ,

אֶפֶסָנָה מִתּוֹקָה, תִּרְמִילִים
מְלֵאֵי דָמַע תִּבֵּל מִתְרַגְּשֵׁת,
פִּיגָארוֹ מַעֲמַדַּת חֲלִילִים,
כְּמוֹ בְּרֹד, נוֹפֵל אֶרְצָה - בְּאַשָּׁד.

זֶה כּוֹכֵב, אוֹתוֹ לַיִל חֲרִישִׁי
מִחֲפֵשׁ בְּקִרְקֶרֶת-מִלְכָּדָת
כְּדִי לְכַלּוֹב הַדְּגִים לְהַבִּיא
עַל כֶּף יָד רֻטְבָּה וְרוֹעֵדָת.

מְכַל קֶרֶשׁ פְּחוּס הַמַּחְנֹק.
אֱלוֹנִים חֲסֵמוֹ אֶת הַרְקִיעַ,
לְכוֹכֵב, כֹּה יָאֵה לוֹ לְצַחֵק,
אֶךְ תִּבֵּל בְּתוֹכָהּ קוֹל תִּטְבִּיעַ.

הגדרת הנפש

לִסִּים כְּמוֹ אָגֶס שְׂבָסַעַר נָפֵל
עִם עֵלָה - הִיחִיד, הֲלֵא מִפְּצָל.
כִּמָּה הוּא נֶאֱמָן – נִפְרַד מֵהַבֵּד!
מִטְרֹף – יַחֲנֹק בִּיבֵשׁ לְבַד!

כִּמָּה הוּא נֶאֱמָן: "לֵאבּוֹד לֹא אֵלָיךְ
בָּעֵת סְעָרָה!" הִסְתַּכַּל לְכָל עֶבֶר:
יִפְיָה נַעֲלָם, כּוֹחַ רַעַם דּוֹעֵךְ,
הַפְּלִיגָה, נִשְׁלָה, נִשְׁאָר אֶפֶר.

אֶת אֶרְצָנוּ שְׂרָפָה הַסּוּפָה כְּמוֹ מוֹקֵד.
אֵתָה מְזַהָה אֶת קִנְךָ, אֶפְרוֹחַ?
הוֹ, עֵלָה שְׁלִי, מִמָּה אֵתָה מִפְּחַד,
בִּישָׁן מְשִׁי שְׁלִי? בְּשִׁנִּית לְצִנָּח?

О, не бойся, приросшая песнь!
И куда порываться еще нам?
Ах, наречье смертельное «здесь»
Невдомек содроганью сращенному.

Определение творчества

Разметав отвороты рубашки,
Волосато, как торс у Бетховена,
Накрывает ладонью, как шашки,
Сон, и совесть, и ночь, и любовь оно.

И какую-то черную доведь,
И — с тоскою какою-то бешеной —
К преставлению света готовит,
Конноборцем над пешками пешими.

А в саду, где из погреба, со льду,
Звезды благоуханно разахались,
Соловьем над лозою Изольды
Захлебнулась Тристанова заолодь.

И сады, и пруды, и ограды,
И кипящее белыми воплями
Мирозданье — лишь страсти разряды,
Человеческим сердцем накопленной.

Заместительница

Я живу с твоей карточкой, с той, что хохочет,
У которой суставы в запястьях хрустят,
Той, что пальцы ломает и бросить не хочет,
У которой гостят и гостят и грустят.

אל תרעד, שיר שלי, הנדבק לקו,
בחפוש אחרי המוצא אין תועלת.
הרי תאר-הפעל הקטלני "כאן"
לא מכר לרעידה הלא מפצלת.

הגדרה של עבודת אמן

הוא השליך לצדדים את דשי החלצה,
ונפתח החזה של בטהובן שער,
כמו כלי דמקות, בכף יד שלו לחוצה
ליל ואהב, מצפון וחלום הוא הסתיר.

עוד יגיע רגלי לשורת הכתרה!
ומתוך איזה זעף של געגועים,
הוא לקרב יום הדין מתכונן, לגבורה,
כפרש העומד בראש חיל הרגלים.

אך בגן רענן וצלול האויר,
כוכבים נוטפים אשר וריח בסתן,
מעל גפן איזולדה כמו שיר של זמיר
נחנקה הקרירות הכפיה של טריסטן.

וכל גן, כל ברכה, כל שדה, כל גדר,
היקום שקולו הלבן מתפשט -
הם כלם רק פריקות של תשוקת היוצר,
שצבר לב אדם הבוער, הלוהט.

המחליפה

אני גר עם התמונה שלך, זו שצוהקת,
שאצלה פרקי שרש כף-יד חורקים,
זו שבשבירת אצבעותיה עוסקת,
שאצלה מתארחים מתארחים ונוגים.

Что от треска колод, от бравады ракочи,
От стеклашек в гостиной, от стекла и гостей
По пианино в огне пробежится и вскочит -
От розеток, костяшек, и роз, и костей.

Чтоб прическу ослабив и чайный и шалый,
Зачаженный бутон заколов за кушак,
Провальсировать к славе, шутя, полушалок
Закусивши, как муку, и еле дыша.

Чтобы, комкая корку рукой, мандарина
Холодящие дольки глотать, торопясь
В опоясанный люстрой, позади, за гардиной,
Зал, испариной вальса запахший опять.

* * *

Так сел бы вихрь, чтоб на пари
Порыв паров в пути
И мглу и иглы, как мюрид,
Не жмуря глаз снести.

И объявить, что не скакун,
Не шалый шепот гор,
Но эти розы на боку
Несут во весь опор.

Не он, не он, не шепот гор,
Не он, не топ подков,
Но только то, но только то,
Что - стянута платком.

И только то, что тюль и ток,
Душа, кушак и в такт
Смерчу умчавшийся носок
Несут, шумя в мечтах.

זו שִׁמְמַנְגִּינַת רִקּוּצִי הַמְחַצֶּפֶת, (*)
מְקַלְפִים, מְאֻרְחִים, מְסֻלּוֹן, מְמַרְאוֹת
עַל קְלִידֵי הַפֶּסֶנֶתֶר כִּיקוּד מְרַחֶפֶת -
מְקַשׁוּט שׁוֹשְׁנוֹת, מְוֻרְדִים, קְבִיאוֹת,

שִׁפְדֵי אֶת שְׁעָרָה לְשַׁחֲרַר, הִיא תִפְרַחַת
שׁוֹבְבָה בְּסֶכָה חִבְרָה לָהּ לֹאֲבָנֹט,
לְתִהִילָה מְחִלִיקָה עִם צְלִיל וְלֹס, מְתַבְדַּחַת,
וְנוֹשְׁכַת צְעִיף, לֹא נוֹשְׁמַת כְּמַעַט,

שְׁמוֹחֶצֶת בִּיד שְׁלֵה קְרוֹם מְנַדְרִינָה,
וְבוֹלְעַת אֶת כָּל הָאוֹנוֹת, וּמֵהֶר -
לְאוֹלָם הַחֲגוּר בְּנִבְרָשֶׁת עֲדָנָה,
אֲשֶׁר רֵיחַ זְעָה שֶׁל הַוֵּלֵס מְפַזֵּר.

* * *

כֶּה הָאֲוִיר יִפְסִיק לַעֲוֹף
כְּדֵי בְהֵמוֹר לִסְבֹּל
כְּאִישׁ גִּיהָאֵד אֶת הַטְרוֹף
שֶׁל הוֹרִיקָן הַחוֹל.

וְלִהְכְרִיז: לֹא סוֹס מְרוֹץ,
לֹא רֶכֶס מְטֻרָף,
אֲלֹא וְרָדִים, תְּפוּרִים בְּקוֹץ, -
הֵם דּוֹהָרִים עֲקָשׁוּ.

לֹא שְׁעֻטַת הָרִים, שְׁאוֹן
פְּרִסּוֹת הַפֶּל הַעִיף,
אֲלֹא רַק זֶה, רַק זֶה נֶכּוֹן
שֶׁחֲגוּרַת צְעִיף,

זֶה שְׁזָרָם, טוֹל, חֲשָׁמַל,
אֲבָנֹט וּנְשָׁמָה
אֶת הַמַּעוֹף שְׁלֵה אֵל עַל
נוֹשָׂאִים בְּחִלּוֹמָה.

Им, им - и от души смеша,
И до упаду, в лоск,
На зависть мчащимся мешкам,
До слез - до слез!

ולכבוד כל המעיפים,
עד שתיפל בצוק,
ולקנאת שקים רצים,
עד לדמעות לצחק!

(* הרמז הוא למנגינת שיר-לכת "רקוצי-מארש" בעיבוד פ.ליסט או ה.ברליוז

Песни в письмах, чтобы не скучала

שירים במכתבים כדי שלא תשתעמם

Воробьёвы горы

פרור מוסקבה

Грудь под поцелуи, как под рукомойник!
Ведь не век, не сряду лето бьет ключем.
Ведь не ночь за ночью низкий рев гармоник
Подымаем с пыли, топчем и влечем.

שד לנשיקות כמו לסילון מקלחת!
קיץ לא לנצח, קיץ לא ארך.
ולא לילה-לילה מפוחית נובחת
ושאגתה ברקודים תדרוך.

Я слышал про старость. - Страшны прорицанья!
Рук к звездам не вскинет ни один бурун.
Говорят, - не веришь: на лугах лица нет,
У прудов нет сердца, Бога нет в бору.

על זקנה שמעתי: שום עלעול לא יה עוד,
כדי לזרק ידוך לכוכב, לעיל.
יש אומרים, שאז כבר אין פנים לאחו,
אין לב לברכה ובחרשה אין אל.

Расколышь же душу! Всю сегодня выпень.
Это - полдень мира. Где глаза твои?
Видишь, в высях мысли сбились в белый кипень
Дятлов, туч и шишек, жара и хвои.

את נפשך הסעירי, עד עמקה הקציפי.
צהרי עולם! ראי נא, כמה הוא מדהים.
במרום בליל של שרעפים וצפי -
ריח עלי-מחט, חום ונקרים.

Здесь пресеклись рельсы городских трамваев.
Дальше служат сосны. - Дальше им нельзя.
Дальше - воскресенье. Ветки отрывая,
Разбежится просек, по траве скользя.

כאן קץ לפסים של חשמלית, והלאה
ארגנים פאלו קמו למצעד.
ביום טוב השמש מפליגה למעלה,
שביל ישר ביער רץ עם בד ביד.

Просевая полдень, Троицын день, гулянье,
Просит роща верить: мир всегда таков,
Так задуман чащей, так внушен поляне,

מבקש החרש: האמן לי, נער,
העולם כזה הוא, כך תכנן בסבך,
ומשם הפנט הוא לקרחת-יער,

Так на нас, на ситцы пролит с облаков.

על כתנות, עלינו מעבים נשפך.

Mein liebchen, was willst du noch mehr?

Mein liebchen, was willst du noch mehr?

По стене сбежали стрелки.
Час похож на таракана.
Брось, к чему швырять тарелки,
Бить тревогу, бить стаканы?

השעה כמו ג'ויק בורחת,
גם מחוג רוצה לברח.
מה פתאום לזרק צלחת,
לב לשבר וכוס בכוח?

С этой дачею дощатой
Может и не то случиться.
Счастье, счастьем нет пощады!
Гром не грянул, что креститься?

בביתן צמוד לדשא
זה יכול לקרות כל פעם.
אין כאן רחמים לאשר!
מה להצטלב בלי רעם? (**)

Может молния ударить,-
Вспыхнет мокрою кабинкой.
Или всех щенят раздарят.
Дождь крыло пробьет дробинкой.

הברק יפגע בקרת,
לשכן יתנו הכלב,
לתרנגול כנף נשברת
כשברד יורד בערב.

Все еще нам лес - передней.
Лунный жар за елью - печью,
Все, как стираный передник,
Туча сохнет и лепечет.

עוד כניסה לבית – יער,
לבנה כמו כור גועשת,
כמו סנור ישן מול סהר
עננה עוד מתיבשת.

И когда к колодцу рвется
Смерч тоски, то мимоходом
Буря хвалит домоводство.
Что тебе еще угодно?

וכשמתקרב בערב
העלעול של געגוע,
מה את עוד רוצה מעבר
לדרישת-שלום מרוח?

Год сгорел на керосине
Залетевшей в лампу мошкой.
Вон, зарею серо-синей
Встал он сонный, встал намокший.

השנה על נפט נשרפת
כמו זבובון בנר נוגע,
אפרה-כחלה נוטפת
כשהשחר מתמהמה.

Он глядит в окно, как в дужку,

היא על-יד חלון עודנו,

Старый, страшный состраданьем.
От него мокра подушка,
Он зарыл в нее рыдания.

Чем утешить эту ветошь?
О, ни разу не шутивший,
Чем запущенного лета
Грусть заглохшую утишить?

Лес навис в свинцовых пасмах,
Сед и пасмурен репейник,
Он - в слезах, а ты - прекрасна,
Вся как день, как нетерпенье!

Что он плачет, старый олух?
Иль видал каких счастливей?
Иль подсолнечники в селах
Гаснут - солнца - в пыль и ливень?

כֹּה זָקֵנָה, קִמְטִים בְּלָחִי.
רְטוּבָה כְּרִית מִמֶּנָּה,
בָּה קָבְרָה הִיא אֶת הַבְּכִי .

לִסְמָרְטוּט זֶה אֵין מְרֻגָּע.
מִי שֶׁלֹּא מֵצֵא מְנִיעַ
כְּדִי בְּצַחֲזֻק לְשִׁתֵּף לוֹ לֵעַ,
עֲצָבוּתוֹ אֵיךְ לְהִרְגִיעַ?

רֹאשׁ הַיַּעַר בְּעוֹפְרָת
בְּשִׁיבָה קוֹדֵר הַחוּם...
הוּא בּוֹכָה, כְּשֶׁאֵת - תַּפְאֶרֶת,
אוֹר הַיּוֹם וְקֶצֶר-רוּחַ!

לָמָּה הוּא בּוֹכָה מֵאֲמֶשׁ?
מֵאֲשֶׁר יוֹתֵר הָיָה הוּא?
אוֹ חֲמִנִיּוֹת, כְּמוֹ שְׁמֶשׁ,
מֵאֲבֵק קוֹדְרִים בְּאֲחוּ?

1917

(* אֶהוּבָתִּי, מֶה עוֹד אֵת מְבַקֶּשֶׁת? (מִשִּׁיר שֶׁל הַיִּינָרִיךְ הַיִּינָה)
(** יֵשֶׁנּוּ פֶתֶגֶם רוֹסִי יֵשֵׁן: "עַד שֶׁרַעַם יִתְפַּרֵּץ, הָאִיכָר לֹא יִצְטָלֵב."

Романовка

Распад

Вдруг стало видимо далеко
Во все концы света.

Гоголь

Куда часы нам затесать?
Как скоротать тебя, распад?
Поволжьем мира чудеса
Взялись, бушуют и не спят.

הַכֶּפֶר רוֹמַנּוֹבְקָה

הַתְּפוֹרְרוֹת

פתאום הכל נעשה גלוי לעין
לכל קצות העולם.

נ.גוגול

לָאן אֵת הַשְּׁעוֹת לְשִׁים?
אֵיךְ בְּהַתְּפוֹרְרוֹת לְשִׁרֵּד?
עַל גְּדוֹת הַוּלְגָּה הַנִּסִּים
מִשְׁתוֹלְלִים עֲזִים מְאֹד.

И где привык сдаваться глаз
На милость засухи степной,
Она, туманная, взвилась
Революционной копной.

עינינו התרגלו שנים
שָׁרַרְת בַּצֶּרֶת לְקֶבֶל,
היא כְּמוֹ גְּדִישׁ מִהֶפְכְּנִי
הִמְרִיָּאה עַל בְּעֶרְפֹּל.

По элеваторам, вдали,
В пакгаузах, очумив крысят,
Пылают балки и кули,
И кровли гаснут и росят.

בְּתוֹךְ הַמִּמְגוּרוֹת, מֵעַל
לְמֵאוֹרֵת הָעֵכְבְּרוֹשׁ,
הִגְג כְּבוֹי נוֹטֵף כְּבֶר טַל,
קוֹרֶה וְשִׁק עוֹלִים בָּאֵשׁ.

У звезд немой и жаркий спор:
Куда девался Балашов?
В скольких верстах? И где Хопер?
И воздух степи всполошен:

בֵּין כּוֹכְבִים וְכוּחַ רֵב:
אֵן נֶעְלְמָה עִיר בִּלְשׁוֹב?
אֵיפֹה נִהַר חוֹפִיּוֹר עֶכְשׁוֹ?
גַּם הָאֲוִיר קִנְּשָׁה לְשֹׂאף:

Он чует, он впивает дух
Солдатских бунтов и зарниц,
Он замер, обращаясь в слух.
Ложится - слышит: обернись!

גַּם הוּא מְרִים נְהִימָה,
מְרֵד צָבָא שְׂמֵתִקְרָב,
וְהוּא נָדָם, כָּלוֹ שְׂמִיעָה,
שִׁקֵּעַ - שׁוֹמֵעַ: הִסְתוֹבֵב!

Там - гул. Ни лечь, ни прикорнуть.
По площадям летает трут.
Там ночь, шатаясь на корню,
Целует уголь поутру.

כָּאֵן אֵין מְקוֹם לְשִׁכָּב בּוֹדֵד.
בְּכִכְרוֹת דְּחוּס וְחָם
לֵיל עַל הַשָּׁרֵשׁ מִתְנוֹדֵד,
בְּבִקְר מְנַשֵּׁק פָּחָם.

Степь

עֶרְבָה

Как были те выходы в тишь хороши!
Безбрежная степь, как марина.
Вздыхает ковыль, шуршат мураши,
И плавает плач комариный.

הָיוּ טִיּוּלִים שֵׁם כָּל כֶּךְ נִפְלְאִים!
בְּלִי גְבוּל עֶרְבָה כְּמוֹ יָם כֶּסֶף.
גְּנִיחוֹת שָׂדֶה-נוֹצוֹת וְרָשְׁרוּשׁ חֲרָקִים,
וּבְכִי יְתוֹשִׁים צֶף בְּעֶשֶׂב.

Стога с облаками построились в цепь
И гаснут, вулкан на вулкане.

צִמְדֵי הָרִי גַעֲשׁ: עֵנָן - כּוֹבְעָה
עֲמָדוֹ כְּשֶׁרֶשֶׁרֶת נִשְׂרָפֶת.

Примолкла и взмокла безбрежная степь,
Колеблет, относит, толкает.

Туман отовсюду нас морем обстиг,
В волчцах волочась за чулками,
И чудно нам степью, как взморьем, брести -
Колеблет, относит, толкает.

Не стог ли в тумане? Кто поймет?
Не наш ли омет? Доходим. - Он.
- Нашли! Он самый и есть. - Омет.
Туман и степь с четырех сторон.

И млечный путь стороной ведет
На Керчь, как шлях, скотом пропылен.
Зайти за хаты, и дух займет:
Открыт, открыт с четырех сторон.

Туман снотворен, ковыль, как мед.
Ковыль всем млечным путем рассорен.
Туман разойдется, и ночь обоймет
Омет и степь с четырех сторон.

Тенистая полночь стоит у пути,
На шлях навалилась звездами,
И через дорогу за тын перейти
Нельзя, не топча мирозданья.

Когда еще звезды так низко росли,
И полночь в бурьян окунало,
Пылал и пугался намокший муслин,
Льнул, жался и жаждал финала?

Пусть степь нас рассудит и ночь разрешит,
Когда, когда не: - в начале
Плыл плач комариный, ползли мураши,

בְּלִי גְבוּל עֶרְבָה שְׁקֵטָה וְרֻטְבָּה,
לֹא־קַחַת, נוֹשֶׂאת וְדוֹחֶפֶת.

כְּמוֹ יָם עֶרְפֶּל מְכַל עֶבֶר הַיָּם,
דֶּרֶדֶר שֶׁנִּגְרַר בְּגִרְבִּים,
אֲנַחְנוּ בְּתוֹךְ עֶרְבָה כְּמוֹ בָּיִם -
נוֹשֶׂאת וְדוֹחֶפֶת כְּמוֹ מַיִם.

הֲאֵם לִפְנֵי כוֹבְעָה? מִי יִבִּין?
אוּלֵי כוֹבְעָה זוֹ שֶׁלֵּנוּ?
שְׁקֵטָה עֶרְבָה, עֶרְפֶּל רַק מִלְבִּין.
הִנֵּה כוֹבְעָה זוֹ, מִצָּאנוּ!

לְקִרְצִי, מֵאַבְקַּת מִפְּרִסוֹת בֶּקֶר, (*)
מוֹבִיל שְׂבִיל הַחֶלֶב הַדְּלוּיִם.
מֵאַחֲרֵי הַכֶּפֶר, כִּמָּה שָׁם נִהְדָּר! -
מְכַל עֶבֶר הַנוֹף פְּתוּחִים.

שִׂדָּה שֶׁל דָּבָשׁ, מֵרָדִים עֶרְפֶּל,
מְשִׁבִּיל הַחֶלֶב אֲבָקָה צוֹנַחַת.
כְּשֶׁהָעֶרְפֶּל יִתְפַּזֵּר, יַחֲבֹק הַלֵּיל
אֶת הַכוֹבְעָה וְהָעֶרְבָה בְּיַחַד.

מִצֵּלֶת יוֹרְדֶת לְכַבִּישׁ הַחֲצוֹת,
וּבְכוֹכְבִים נַעֲרָמֶת,
וְאִי-אֶפְשָׁר אֶת הַכְּבִישׁ לַחֲצוֹת
בְּלִי לְדֶרֶךְ בְּתֵבֶל נִרְדָּמֶת.

מִתִּי כֹךְ כּוֹכְבִים הִנְמִיכוּ מַעַל,
וְחֲצוֹת הַטְּבִילוֹ בְּחֹמֶר?
הַמוֹסִלִּין הָרֻטֵּב בְּעַר מְבַהֵל,
הוּא נִצְמַד וְצִמָּא לְגִמְרֵי.

תָּנוּ לָעֶרְבָה וְלַלַּיְלָה לְשִׁפְט:
הֲאֵם אִי-אֶז תַּחַת שָׁמַיִם
צָף בְּכִי יְתוֹשִׁים כֹּךְ, זָחִלוּ גְמִלוֹת,

Волчцы по чулкам торчали?

Закрой их, любимая! Запорошит!

Вся степь - как до грехопадения:

Вся - миром объята, вся - как парашют,

Вся - дыбящееся виденье!

Попытка души разлучить

Мучкап

Душа - душна, и даль табачного

Какого-то, как мысли, цвета.

У мельниц - вид села рыбацкого:

Седые сети и корветы.

Чего там ждут, томя картиною

Корыт, клешней и лишних крыльев,

Застлавши слез излишней тиной

Последний блеск на рыбьем рыле?

Ах, там и час скользит, как камешек

Заливом, мелью рикошета!

Увы, не тонет, нет, он там еще,

Табачного, как мысли, цвета.

Увижу нынче ли опять ее?

До поезда ведь час. Конечно!

Но этот час объят апатией

Морской, предгромовой, кромешной.

דָּרְדָּר נִגָּרר בְּגָרְבִּים?

עֲרֵבָה כָּמוֹ לִפְנֵי הַחֹטָא הַקָּדְמוֹן,

וְכֻלָּה צְעִירָה, מִפֶּאֶרֶת,

כָּלֶה - כָּמוֹ מַצְנֵחַ, כָּלֶה – כָּמוֹ אֶרְמוֹן,

כָּלֶה - הַזֵּיָה מִסִּתְמָרֶת!

(* קָרָץ' – עִיר בִּדְרוֹם רוֹסִיָּה

איך לנפשי להפרד

מוצ'קפ

(*)

לִנְפֶשׁ אֵין אֲוִיר, מְרַחֵק בְּצַבֵּעַ

אֵיזָה טִבֵּק, מִמֶּשׁ כָּמוֹ שֶׁרַעְפִּים.

בְּחוּל סִירוֹת וּרְשָׁתוֹת בְּשִׁפְעַ,

לְטַחְנוֹת מְרָאָה כְּפֶר-דִּיגִים.

לְמָה הֵם מְחֻכִּים? נוֹף מִיָּגַע -

שְׁקֵתוֹת, צִבְתוֹת, כְּנָפִים בְּלִי גּוֹפּוֹת,

עַל הַחֶרְטוֹם הַקָּרָשׁ שֶׁל דָּג גּוֹנֵעַ

זִיק אַחֲרוֹן כְּפֶה בְּטִיט דְּמַעוֹת.

גַּם הַשָּׁעָה כָּאֵן מִחֲלִיקָה כָּמוֹ אֶבֶן

מֵעַל שֶׁרְטוֹן כְּרִיקוֹשֵׁט נוֹאֵשׁ.

אָבוֹי, הִיא לֹא טוֹבַעַת, בְּשׁוּם אֶפֶן!

צִבְעָה טִבֵּק, כָּמוֹ לְשֶׁרַעַף מִמֶּשׁ.

עוֹד יֵשׁ שָׁעָה עַד יְצִיאַת רִכְבָּת.

הָאֵם עַד רָגַע זֶה אֲרָאָה אוֹתָהּ?

כָּל הַשָּׁעָה בְּאֲדִישׁוֹת עוֹבֶרֶת -

יְמִית, לִפְנֵי סוּפָה, בְּעֵלְטָה.

(* מוצ'קפ – עיירה במחוז טמבוב במרכז רוסיה

Дик прием был, дик приход

Дик прием был, дик приход,
Еле ноги доволоок.
Как воды набрала в рот,
Взор уперла в потолок.

Ты молчала. Ни за кем
Не рвался с такой тугой.
Если губы на замке,
Вешай с улицы другой.

Нет, не на дверь, не в пробой,
Если на сердце запрет,
Но на весь одной тобой
Немутимо белый свет.

Чтобы знал, как балки брус
По-над лбом проволоку,
Что в глаза твои упрусь,
В непрорубную тоску.

Чтоб бежал с землей знакомств,
Видев издали, с пути
Гарь на солнце под замком,
Гниль на веснах взаперти.

Не вводи души в обман,
Оглуши, завесь, забей.
Пропитала, как туман,
Грудю белых отрубей.

Если душным полднем желт
Мышью пахнувший овин,
Обличи, скажи, что лжет
Лжесвидетельство любви.

ביאתי היתה פראית

ביאתי היתה פראית,
וקבלת אותי נורא.
חיש סגרת את פיה סופית,
המבט - אל התקרה.

ושתקת. אל אחרות
לא דהרתי כה חרוץ.
אם שפתיך נעולות,
שימי עוד מנעול מחוץ.

אה לא על הדלת, לא!
אם לבה עקשו אסור,
אז את העולם כלו,
שכלו בה, יש לסגר.

שאדע משקוף למשך
במצחי עד דם הנה,
ובמבטך למעך,
בעצבך בלתי-נבקע.

שאברח מכן חבול,
ואראה ממרחקים
בדל השמש במנעול,
מק על אביבים בפנים.

את נפשי אל תרמי,
רק הלמי כמו במקל.
גל לבן של הסבין
את הרויית כמו ערפל.

אם מן האסם נוהר
ריח של עכבר, - חובה
להוכיח: משקר
עד בוגד של אהבה.

Попытка душу разлучить

Попытка душу разлучить
С тобой, как жалоба смычка,
Еще мучительно звучит
В названьях Ржакса и Мучкап.

Я их, как будто это ты,
Как будто это ты сама,
Люблю всей силою тщеты,
До помрачения ума.

Как ночь, уставшую сиять,
Как то, что в астме - кисея,
Как то, что даже антресоль
При виде плеч твоих трясло.

Чей шепот реял на брезгу?
О, мой ли? Нет, душою - твой,
Он улечувивался с губ
Воздушной капли спиртовой.

Как в неге прояснялась мысль!
Безукоризненно. Как стон.
Как пеной, в полночь, с трех сторон
Внезапно озаренный мыс.

Возвращение

У себя дома

Жар на семи холмах,
Голуби в тлеющем сенце.

איך לנפשי להפריד

איך לנפשי להפריד
ממך? כמו בְּכִי הקשתנית
עודו נשמע ומדהדה
כל שם הכפר שאת ראת.

אני אוהב אותם עקשו
כאלו הם ואת זהים,
בכל כוחו אדיר של שוא,
עד כדי טרוף, עד אין אונים.

כמו ליל שֶׁכָּבַר לְזֹהַר עֵינֶיךָ,
וכמו וילון שֶׁהִתְעַלֵּף,
כי מִכְתָּפֶךָ נִסְעָר הָיָה
החדר עד לעליה.

של מי הוא לחש לִפְנֵי אור?
שלי? בְּנִשְׁמָתוֹ – שְׁלִיךְ,
הוא מִשְׁפָּתִים פֶּגַע טָהוֹר,
מטפת כהל קל וצח.

איך בְּעֵדְנָה שְׂרָעָף הִבְהִיר!
כמו אֲנָקָה. בְּלִי פָגַם, עד תם,
כמו מִשְׁלוֹשָׁה צְדָדִים מואר
בְּלִיל מִקְצָף כֶּף פְּתִאוֹם.

שובה

אצלי בבית

חום על שבע גְּבֻעוֹת, (*)
בְּשַׁחַת יוֹנָה יושבת.

С солнца спадает чалма:
Время менять полотенце
(мокнет на днище ведра)
И намотать на купол.
В городе - говор мембран,
Шарканье клумб и кукол.
Надо гардину зашить:
Ходит, шагает масоном.
Как усыпительно - жить!
Как целоваться - бессонно!

Грязный, гремучий, в постель
Падает город с дороги.
Нынче за долгую степь
Веет впервые здоровьем.
Черных имен духоты
Не исчерпать.
Звезды, плацкарты, мосты,
Спать!

Елене

Елене

Я и непечатным
Словом не побрезговал бы,
Да на ком искать нам?
Не на ком и не с кого нам.

Разве просит арум
У болота милостыни?
Ночи дышат даром
Тропиками гниlostными.

הסר מהשמש לוט:
זמן להחליף מגבת
(היא בדלי על הקרקעית)
ולכרך סביב הגלגל.
בעיר - שיחות הבירות,
דשדוש בבות בטיילת.
יש לתקן וילונים:
הם רחוקים מאדירת.
אין החיים מרדמים!
אין נשיקה מעוררת!

בשאון ולכלוך - למטה
נפלה העיר מהדרך.
שלום, ערבה, עתה
רים בריאות מנצח.
כמה שמות שחורים
למחנק – המון!
הפוכבים, הגשרים...
לישן!

(* על שבע גבעות שוכנת מוסקבה

אל ילנה

אל ילנה

מלה שלא להדפיס
בלי בושה אכונה,
אך אין את מי לחפש
כדי לדרש פצוי ממנו?

האם לופים מבקשים
מבצה נדבות יפי?
לילות נושמים חפשיים
ברקב היער הטרופי.

Будешь - думал, чаял -
Ты с того утра видеться,
Век в душе качаясь
Лилиею, праведница!

Луг дружил с замашкой
Фауста, что ли, Гамлета ли,
Обегал ромашкой,
Стебли по ногам летали.

Или еле-еле,
Как сквозь сон, овеивая
Жемчуг ожерелья
На плече офелиином.

Ночью бредил хутор:
Спать мешали перистые
Тучи. Дождик кутал
Ниву тихой переступью

Осторожных капель.
Юность в счастье плавала, как
В тихом детском храпе
Наспанная наволока.

Думал, - Трои б век ей,
Горьких губ изгиб целуя:
Были дивны веки
Царственные, гипсовые.

Милый, мертвый фартук
И висок пульсирующий.
Спи, царица Спарты,
Рано еще, сыро еще.

חלמתי שלראיתי
את מאותו בקר נכנסת,
בנפשי מנדנדת אטי
שנים כשושן, אשת-חֹד!

אחו היה ידיד לי,
כמו המלט, אולי כמו פאוסט,
קמומיל חג סביבי,
גבעולים ברגלי – כאוס!

או בקשי, כמעט,
פניני המחרזת האלה
קלות כמו חלום, קצת,
נגעו בכתף של אופליה.

רע בליל בשדה לחנה:
לה לישן בשקט הפריעו
עננים. גשם בא,
את היגב הנם כסהו

בטפות זהירות.
לנעורים, אשר בא להם,
כמו נחירת תינוק
לצפית ספוגת רדם.

לו עדן טרויה לה!
נשקתי מרירות שפתיים
כמו למלכה, אשר לה
בנויים נפלא עפעפים.

חמוד סגר ישן,
הרקה הדקה פועמת.
מלכת ספרטה, ישני!
רטב בחוץ, השעה מקדמת.

Горе не на шутку
Разыгралось, навеселе.
Одному с ним жутко.
Сбесится - управиться ли?

Плачь, шепнуло. Гложет?
Жжет? Такую ж на щеку ей!
Пусть судьба положит -
Матерью ли, мачехой ли.

Как у них

Лицо лазури пышет над лицом
Недышащей любимицы реки.
Подымется, шелохнется ли сом,—
Оглушены. Не слышат. Далеки.

Очам в снопах, как кровлям, тяжело.
Как угли, блещут оба очага.
Лицо лазури пышет над челом
Недышащей подруги в бочагах,
Недышащей питомицы осок.

То ветер смех люцерны вдоль высот,
Как поцелуй воздушный, пронесет,
То, княженикой с топи угощен,
Ползет и губы пачкает хвощом
И треплет ручку веткой по щеке,
То киснет и хмелеет в тростнике.

У окуня ли еknут плавники,—
Бездонный день — огромен и пунцов.
Поднос Шелони — черен и свинцов.
Не свесть концов и не поднять руки...

מלא שמחה, נורא,
התחזק צער רותם
לבדי אתו רע.
איה אתגבר אם ישתגע?

לחש: בכה! מכרסם?
צורב? קזה שים על לחיה!
גם אם מנת-חלקכם
אם או אם חורגת תהיה היא.

כמו אצלם

פני תכלת לוהטות מעל פנים
של לא-נושמת אהובה על הנהר.
ואם שפמנון יזוז פתאום בפנים, -
הן לא שומעות, רחוק מן השאר.

כמו גג, העין מתקשה בעמרים.
כמו גחלים, זורקים שני מאורות.
פני תכלת לוהטות מעל פנים
של לא-נושמת - חברת התחתיות,
הלא-נושמת שגדלה עם חילפים.

הרום צחוק נושאת של כר גבהים,
אזיר כנשיקת קלה, ולפעמים,
בריוח פטל מתכבדת ומעט
שפתים מלכלכת בשבטבט,
נוגעת בלחיה וממשיכה לעוף,
או, קצת שתיה, שוקעת בקנה-סוף.

מי הנהר כלם עופרת, שחור.
את הסנפיר שלו מראה דג אלמוני.
היום ללא תחתית, ענק ארגמני.
אין כוח להרים יד וקצוות לקשר ...

Лицо лазури пышет над лицом
Недышащей любимицы реки.

פְּנֵי תַכְלֵת לוֹהֲטוֹת מֵעַל פְּנִים
שֶׁל לֹא-נוֹשְׁמֶת אֲהוּבָה עַל הַנְּהַר.

Лето

הקיץ

Тянулось в жажде к хоботкам
И бабочкам и пятнам,
Обоим память оботкав
Медовым, майным, мятным.

נִמָּשָׁךְ צִמָּא לְכָל חֲדָקוֹן,
לְכָל פֶּרֶפֶר וְכַתָּם,
כֶּרֶךְ לְשִׁנָּיו זָכְרוֹן
בְּמִנְתָּהּ, דָּבֵשׁ וְרָדִם.

Не ход часов, но звон цепов
С восхода до захода
Вонзался в воздух сном шипов,
Заворожив погоду.

לֹא הַשְׁעוֹן - חֲרִיץ-בֶּרֶזֶל
עַד לְשִׁקְיָהּ מֵאֲמָשׁ
בְּשָׁנַת קוֹצִים רַעֲשׁ, צִלְצֹל,
כִּשְׁף רֹחוֹת וְשִׁמְשׁ.

Бывало - нагулявшись всласть,
Закат сдавал цикадам
И звездам и деревьям власть
Над кухнею и садом.

וּמִדֵּי יוֹם, שְׂבַעַת מִשְׁחָק,
נְשִׁיקָה נְתָנָה בֵּיתִים
לְשִׁלֵּט בָּגָן וּבִמְטָבַח
לְאוֹר כּוֹכְבֵי שָׁמַיִם.

Не тени - балки месяц клал,
А то бывал в отлучке,
И тихо, тихо ночь текла
Трусцой, от тучки к тучке.

לֹא צֶל – קוֹרוֹת יָרֵחַ שָׁם,
וּכְשִׁפְרֵשׁ לָרָגַע,
הַלִּיל – נְשִׁקֹּט, עֶצֶל - זָרֵם
בֵּין עָנָנִים בֶּרֶקַע.

Скорей со сна, чем с крыш; скорей
Забывчивый, чем робкий,
Топтался дождик у дверей,
И пахло винной пробкой.

לֹא מִן הַגֵּג - מִתּוֹךְ שָׁנָה
וְנִשְׁכָּחָה עֲדִין
הַגֶּשֶׁם בְּדִלְתוֹת חֲנָה
עִם רֵיחַ שֶׁל פֶּקֶק יַיִן.

Так пахла пыль. Так пах бурьян.
И, если разобраться,
Так пахли прописи дворян
О равенстве и братстве.

הִזֵּה זֶה רֵיחַ שֶׁל אֲבָק,
שֶׁל עֶשֶׂב-בֶּר וְדוֹקָא
כְּמוֹ רֵיחַ שֶׁל אֲגָרֶת-סָרֶק;
"חֵבֵר אֲצִיל וְעֵמָּה!"

Вводили земство в волостях,
С другими - вы, не так ли?
Дни висли, в кислице блестя,
И винной пробкой пахли.

אז אצילים לעם הלכו,
על שתפוח המליצו...
ימים בתוך חמציץ פרחו
ורחם פקק הפיצו.

Гроза моментальная навек

סופת רעמים רגעית לנצח

А затем прощалось лето
С полустанком. Снявши шапку,
Сто слепящих фотографий
Ночью снял на память гром.

אחר כך נפרד הקיץ
מרציף-שדה. בלי כובע,
בשעת-ליל צלם הרעם
שלל תמונות מסגורות

Меркла кисть сирени. В это
Время он, нарвав охапку
Молний, с поля ими трафил
Озарить управский дом.

למזכרת. על הבית
הוא קטף ברקים מלא זרוע
והאיר בהם הפעם
גם לילה שבגדרות.

И когда по кровле зданья
Разлилась волна злорадства
И, как уголь по рисунку,
Грянул ливень всем плетнём,

וכשהתפשט כאלו
גל שמחה לאיד ופגע,
אז, כמו על ציור בא חרט,
בא כשוט מטר אדיר,

Стал мигать обвал сознания:
Вот, казалось, озарятся
Даже те углы рассудка,
Где теперь светло, как днём!

הבנה לקרס התחילה,
אך נדמה היה: עוד רגע -
כל פנת שכלי מוארת,
והכל עכשו בהיר!

Послесловье

סוף-דבר

Любимая,— жуть! Когда любит поэт

זועה! אהובה, כשפיטן מתאהב

Любимая,— жуть! Когда любит поэт,
Влюбляется бог неприкаянный.
И хаос опять выползает на свет,

זועה! אהובה, כשפיטן מתאהב,
חסר מנוחה מתאהב אלה.
הכאוס אז שוב לעולם מתגנב,

Как во времена ископаемых.

כְּמוֹ בְּעֶדֶן שֶׁל תְּהוֹ וְבַהוּ.

Глаза ему тонны туманов слезят.
Он застлан. Он кажется мамонтом.
Он вышел из моды. Он знает — нельзя:
Прошли времена и — безграмотно.

אֵין סְפוֹר עֶרְפָּלִים מִדְּמִיעִים אֶת עֵינָיו,
נִרְאָה הַפִּיטָן קִדְמוֹן כְּמוֹ מִמוֹתָה.
הוא לא בְּאַפָּה, אֲבָד כָּלֹחַ עָלָיו,
הוא עִמָּךְ נִבְעֵר, אֲנִקְדוּטָה.

Он видит, как свадьбы справляют вокруг.
Как спаивают, просыпаются.
Как общелягушечью эту икру
Зовут, обрядив ее,— паюсной.

רוֹאֶהוּ שֶׁכָּל חֲתָנָה - חַג עֵנֶק.
שׁוֹתִים לְשׁוֹכְרָה, כְּשִׁקְמִים בְּבִקְרָה,
הֵם אֶת הַבִּיצִים שֶׁל דָּגֵי הָרֶקֶק
מוֹכְרִים לָעַם כְּמוֹ קוֹיָאר בִּיקָר.

Как жизнь, как жемчужную шутку Ватто,
Умеют обнять табакеркою.
И мстят ему, может быть, только за то,
Что там, где кривят и коверкают,

אֶת פְּנִינֵי לְצוֹן שֶׁל וָאטוֹ, הַחַיִּים,
בְּטִבְקִיָּה יוֹדְעִים הֵם לְזָנֹחַ.
וְאִזּ בְּפִיטָן הַמִּסְכָּן הֵם נוֹקְמִים,
כִּי הוּא אֵינוֹ מַעֲוִית בְּכוֹחַ,

Где лжет и кадит, ухмыляясь, комфорт
И трутнями трутся и ползают,
Он вашу сестру, как вакханку с амфор,
Подымет с земли и использует.

וְלֹא מְשַׁקֵּר הוּא מִתּוֹךְ נֹחִיּוֹת
בְּחִבּוּרֵת טְפִילִים מְטֻמָּטְמֵת,
אֶךְ אֶתְכֶן הוּא מְקַרְקַע הַמְּצִיאוֹת
יָרִים כְּמוֹ בֵּת בְּכַחוֹס נִפְעָמֵת.

И таянье Андов вольет в поцелуй,
И утро в степи, под владычеством
Пылящихся звезд, когда ночь по селу
Белеющим бляньем тычется.

מִי שֶׁלֵּג הָאֲנָדִים בְּנִשְׁיָקָתוֹ
לְאַהוּבָתוֹ, אִם לֹא דִי לָהּ -
אֶבֶק כּוֹכְבִים בְּכָל אוֹר מְלָכוּתוֹ
וּכְפָר לָבֵן בּוֹ גּוֹעָה לִילָה .

И всем, чем дышалось оврагам века,
Всей тьмой ботанической ризницы
Пахнёт по тифозной тоске тюфяка,
И хаосом зарослей брызнется.

הַכֹּל, עַל מֶה שֶׁחָלְמוּ עֵרוּצִים,
יִתְנַפֵּץ כֶּסֶבֶךְ הַשִּׁיחִים בְּכֹאוֹס
כְּעֶרְבוֹב עֲשִׂיר נִיחוּחוֹת צִמְחִים
עַל מִזְרֵן שֶׁל חוֹלָה בְּטִיפוֹס. (*)

(*) באותם שנים התרחשה ברוסיה מגפה של מחלת הטיפוס.

Давай ронять слова

Мой друг, ты спросишь, кто велит,
Чтоб жглась юродивого речь?

Давай ронять слова,
Как сад - янтарь и цедру,
Рассеянно и щедро,
Едва, едва, едва.

Не надо толковать,
Зачем так церемонно
Мареной и лимоном
Обрызгнута листва.

Кто иглы заслезил
И хлынул через жерди
На ноты, к этажерке
Сквозь шлюзы жалюзи.

Кто коврик за дверьми
Рябиной иссурьмил,
Рядном сквозных, красивых
Трепещущих курсивов.

Ты спросишь, кто велит,
Чтоб август был велик,
Кому ничто не мелко,
Кто погружен в отделку

Кленового листа
И с дней Экклезиаста
Не покидал поста
За теской алебаstra?

הבה מלים נשמט

ידידי, אתה יכול לשאל: מי מצווה,
לדיבורי איש דתי תימהוני לצרוב?

הבה מלים נשמט,
כמו גן את הענבר – בלי יעד,
ברחב לב, בלי דעת,
לאט, לאט, לאט.

אין צורך לפרש,
מדוע בקפריזה
את העלון התיזו
בגון זהב ואש,

מי את המחסים
הדמיע ובסתר
אל התווים בחדר
נכנס בין התריסים,

ומי בשחור חוזר
על השטיחון יצר,
את האריג צובע
בכתב קורסיב שופע.

אתה יכול לשאל:
אם אוגוסט כה גדול,
אז למה זה הכרח?
מי על עלה טורח

של ארד, על כל קו,
מעט קהלת להט
שמר ולא עזב
את הסתות של בהט?

Ты спросишь, кто велит,
Чтоб губы астр и далий
Сентябрьские страдали?
Чтоб мелкий лист раakit
С седых кариатид
Слетал на сырость плит
Осенних госпиталей?

מִי לְאַסְתֵּר צָוָה
בְּכָאֵב לִסְגֵּר שְׁפָתַיִם
בְּסִתּוֹ מְקוֹר שְׁמַיִם?
וּלְפָסְלִי שִׁיבָה
לְזָרֵק אֶת הָעֵלֶוֶה
עַל דֶּרֶךְ אֶפְלָה
לְבֵית-חֹלִים בְּמַיִם?

Ты спросишь, кто велит?
- Всесильный бог деталей,
Всесильный бог любви,
Ягайлов и Ядвиг.

מִי עַל כָּל זֶה צָוָה?
- אֵל שֶׁל פְּרֻטִּים וְאִין,
הָאֵל שֶׁל אֶהְבָּה.
אָדָם אוֹהֵב חַוָּה. *

Не знаю, решена ль
Загадка зги загробной,
Но жизнь, как тишина
Осенняя,- подробно.

מָה הִלָּאָה – לֹא יוֹדְעִים,
אָבֵל אֲנִי יוֹדֵעַ:
חַיִּים מְפֻרָּטִים,
כְּמוֹ שֶׁקֵּט סִתּוֹ גּוֹזֵעַ.

(* במקור – יְגִילוּ וַיְדַבֵּיגָה - שליט של נסיכות ליטא הגדולה ומלכת פולניה.
בנשואיהם הם חיברו יחד שתי המדינות במאה ה-14.

Имелось

הִיָּה שָׁם

Засим, имелся сеновал
И пахнул винной пробкой
С тех дней, что август миновал
И не пололи тропки.

וּבֶכֶן, הִיָּה מַחְסֵן חֲצִיר
עִם רֵיחַ שֶׁל פָּקֵק יַיִן,
אֲשֶׁר בּוֹ אוֹגוּסְט כָּבֵר הַשָּׁאִיר
כְּשֶׁשְׁבִיל עֲשָׂבוּ עֲדִין.

В траве, на кислице, меж бус
Брильянты, хмурясь, висли,
По захлоделости на вкус
Напоминая рислинг.

תִּלְתֵּן עֲמוּס בְּשֶׁרֶשְׁרוֹת
יְהִלּוּמִים הַזְּכִיר לִי
עָלִי חֲמִצִּץ, כּוֹסוֹת קִרּוֹת
וְטַעַם דֶּק שֶׁל רִיזְלִינֵג.

Сентябрь составлял статью
В извозчищем хозяйстве,

סֶפֶטֶמְבֵּר מֵאָזֵן עֲשָׂה
עֲבוֹר עֲגֻלּוֹן בְּמֶשֶׁק,

Летал, носил и по чутью
Предупреждал ненастье.

הוא עף, נשא והוא חזה
סגריר, גשמים בלי פסק.

То, застя двор, водой с винцом
Желтил песок и лужи,
То с неба спринцевал свинцом
Оконниц полукружья.

הוא גם הצהיב החצרות
בחול סופה עוברת,
את קמרות החלונות
השפריץ במי עופרת.

То золотил их, залетев
С куста за хлев, к крестьянам,
То к нашему стеклу, с дерев
Пожаром листьев прянув.

הוא גם הזהיב אותם מעץ,
מרפת ומשער,
אל הזכוכית היה פורץ
באש עלים מיער.

Есть марки счастья. Есть слова
Vin gal, vin triste, - но верь мне, *)
Что кислица - травой трава,
А рислинг - пыльный термин.

יש מותגים של אשר, כמו
Vin gal, vin triste, אך דעי גם: *)
חמצץ הוא עשב ותו לא,
ריזלינג - מנח של פעם.

Имелась ночь. Имелось губ
Дрожанье. На веках висли
Брильянты, хмурясь. Дождь в мозгу
Шумел, не отдаваясь мыслью.

היה שם ליל, זמין לעד,
ורעד השפתיים,
במוח גשם בלי שרעף,
טל על העפעפים.

Казалось, не люблю, - молюсь
И не целую, - мимо
Не век, не час плывет моллюск,
Свеченьем счастья тмимый.

הללתי, לא אהבתי, גם
אז לא נשקתי, אלא
שביל זוהר מאשר שם,
צף וחזר חלילה.

Как музыка: века в слезах,
А песнь не смеет плакать,
Тряслась, не прерываясь в ах!-
Коралловая мякоть.

המוסיקה תמיד בוכה,
שירה אינה דומעת,
ורעדה, בלי אז! ואה!,
רכות אלמוג נוגעת.

*) Вино веселья, вино грусти (франц)

*) יין של שמחה, יין של עצב (צרפתית)

Любить - идти,- не смолкнул гром...

Любить - идти,- не смолкнул гром,
Топтать тоску, не зная ботинок,
Пугать ежей, платить добром
За зло брусники с паутиной.

Пить с веток, бьющих по лицу,
Лазурь с отскоку полосую:
"Так это эхо?" - и к концу
С дороги сбиться в поцелуях.

Как с маршем, бресть с репьем на всем.
К закату зная, что солнце старше
Тех звезд и тех телег с овсом,
Той Маргариты и корчмарши.

Терять язык, абонемент
На бурю слез в глазах валькирий,
И, в жар всем небом онемев,
Топить мачтовый лес в эфире.

Разлегшись, сгресть, в шипах, ключьми
События лет, как шишки ели:
Шоссе; сошествие Корчмы;
Светало; зябли; рыбу ели.

И, раз свалясь, запеть: "Седой,
Я шел и пал без сил. Когда-то
Давился город лебедой,
Купавшейся в слезах солдаток.

В тени безлунных длинных риг,
В огнях баклаг и бакалеен,
Наверное и он - старик
И тоже следом околесит".

לִלְכֶת – לְאַהֵב

לִלְכֶת – לְאַהֵב, יַחַף
לְדֶרֶךְ עַל קְפוּדִים, עַל צַעַר,
לְחוּשׁ בְּטוֹב, לֹא לְגִדּוֹף
עַל קוֹר וְקוֹר פְּרוֹת הַיַּעַר.

מִבֶּד מִכָּה טְפוֹת לְשֹׂאף,
לְשֹׁמֵר עַל זִיו כָּחַל שֶׁל פֶּרֶח...
"אֵז זֶה הִיָּה רַק הַדֵּ?.." - בְּסוֹף
בְּנִשְׁקוֹת לְסוּר מִדֶּרֶךְ.

לְגֵר רְגָלִים כְּמוֹ חֵיל
עֵיף עִם דִּרְדָרִים עַל בָּגָד,
לְזָכֵר כְּמוֹ שְׁמֶשׁ שְׁמַעַל,
אֶת מֶרְגְּרִיטָה, אֶת בֵּת-חֶמֶד. (*)

וּלְאַבֵּד שְׁפָה, מְנוּי
עִם הוֹלְקֵי רִיזוֹת וְכָל יֵתֵר, (*)
מִחוּם הַיּוֹם אֵלֶם, שְׂרוּי,
לְטַבֵּעַ עִם עֲצִים בְּאַתֵּר.

לְשֹׁכֵב, לְגִרְף לְאֵט לְשֶׁק
קוֹרוֹת שְׁנִים, כְּמוֹ פְּרִי אֲשׁוּחַ:
כְּבִישִׁים וְהוֹפָעַת פּוֹנֵדֶק... (*)
אוֹר שֹׁחַר קֶר וְדָג מְלוּחַ.

לְפַל, לְשִׁיר: "הֵיִיתִי אֵז
סָב, וְאֵזֵל לִי כוֹחַ; פַּעַם
הָעִיר בְּלָעָה רַק כֶּף-אֲנֹז,
עִם דָּמַע הַנָּשִׁים לְטַעַם.

בְּצֵל גְּרִנּוֹת, בְּלִי לְבָנָה,
לְאוֹר דּוֹכֵן הָרוֹס וְעֵנִי,
הִיא, כְּנֶרְאָה, דְּיָה זָקֵנָה
וְתַפְגֵּר מֵהָר כְּמוֹנִי".

Так пел я, пел и умирал.
И умирал и возвращался
К ее рукам, как бумеранг,
И - сколько помнится - прощался.

כָּה שָׁרְתִי, מִתִּי. כָּה הָיָה.
לֹא פָעַם אַחֵר כָּה חֲזַרְתִּי
אֵלַיָּה - קִשְׁת רַמְיָה,
וְשׁוּב - לְזִכְרוֹנִי - נִפְרַדְתִּי.

(* רמזים לאופרות של גונו, וגנר ומוסורגסקי

Послесловье

Нет, не я вам печаль причинил.
Я не стоил забвения родины.
Это солнце горело на каплях чернил,
Как в кистях запыленной смородины.

И в крови моих мыслей и писем
Завелась кошениль.
Этот пурпур червца от меня независим.
Нет, не я вам печаль причинил.

Это вечер из пыли лепился и, пышучи,
Целовал вас, задохшись в охре, пылью.
Это тени вам щупали пульс. Это, вышедши
За плетень, вы полям подставляли лицо
И пылали, плывя, по олифе калиток,
Полумраком, золою и маком залитых.

Это - круглое лето, горев в ярлыках
По прудам, как багаж солнцепеком заляпанных,
Сургучем опечатоло грудь бурлака
И сожгло ваши платья и шляпы.

Это ваши ресницы слипались от яркости,
Это диск одичалый, рога истесав
Об ограды, бодаясь, крушил палисад.

סוף-דבר

לֹא גִרְמַתִּי לָכֵן עֲצָבוֹת, לֹא.
אִם תִּשְׁכַּחֲנִי אֶרֶץ - לֹא צוֹדֶקֶת.
כִּי הָיְתָה זֹאת הַשֶּׁמֶשׁ כְּאִשׁ עַל הַדִּיּוֹ,
כְּמוֹ עַל קִצָּה סֶעֱפָה מְאֻבָּקֶת.

בְּדַמִּי וּבְקוֹלְמוֹס מְקֻדָּם
כָּבֵר תּוֹלַעַת שְׁנִי מִתְרַבֶּה.
לֹא תִלְוֶיָהּ בִּי תּוֹלַעַת הָאָדָם.
לְעֲצָבוֹת לֹא אֲנִי הַסִּבָּה.

זֶה הָעֶרֶב, כִּיר מֵאֻבֵּק מְלֵבֵן, בָּא מֵאֻפֶּק,
נִחְנֵק מֵעֶפֶר, הוּא נִשֵּׁק אֶתְכֶן בְּאֻבָּקָה.
הַצִּלְלִים הִתְקַרְּבוּ אֵלַיְכֶן וּבְדָקוּ אֶת הַדֶּפֶק,
אֲזַ עֲבַרְתֶּן גֹּדֶר, וּפְנִיכֶן לְשִׁדּוֹת בְּדִלְקָה
וְהִמְשַׁכְתֶּן לְאֶרֶץ הַפֶּשֶׁשׁ שִׁים בְּגִנוֹת
בְּחֻצֵי-חֹשֶׁךְ, אֶפֶר וּפֶרֶג שְׁטוּפוֹת.

כִּי הָיָה זֶה הַקִּיץ הָעֵגֶל, הַבּוֹעֵר,
וְהַשֶּׁמֶשׁ הַכְתִּימָה אֶגֶם, כְּמוֹ מִטְעֵן, בְּתוֹיִם, מִגְבָּה,
וְהִנִּיחָה אֶת שְׁעוֹת-הַחוֹתָם עַל חֲזֵה הַגּוֹרֵר, (*)
וְשָׂרְפָה אֶת שְׁמֵלָה שְׁלֵכֶן וְהַכּוֹבֵעַ.

כִּי רִיסִים שְׁלֵכֶן נִדְּבָקוּ מֵאוֹר שֶׁמֶשׁ זוֹרַחַת,
כִּי הַדִּיֶּסֶק הִפְרָאִי אֶת קֶרְנָיו לְסִתַּת הַתְּפֹן
כְּשֶׁנִּגַּח בְּגִדְרוֹת שֶׁל הַשְּׁבִיל וְהִרַס אֶת הַגֶּן.

Это - запад, карбункулом вам в волоса
Залетев и гудя, угасал в полчаса,
Осыпая багрянец с малины и бархатцев.
Нет, не я, это - вы, это ваша краса.

כי נכנס מערב כמו מן נפה אל תוך שערך,
שם במשך חצי שעה הוא עוד דער וזמזם
שיר כלו ארגמן מהפטל ומהמילה הפורחת.
לא אני האשם, רק אתן והנאי שלך.

(* הכוונה היא לאנשים שפעם גררו ספינות לאורך נהר הוולגה